

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
щодо митної справи

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за період із 2018 року по квітень 2024 року

ЗМІСТ

1. Визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД	7
1.1. Про необхідність класифікації багатокомпонентних товарів за основним матеріалом чи компонентом, який визначає їхні основні характеристики і властивості	7
1.2. Про товарні позиції 2709 і 2710, які є спорідненими	8
1.3. Про принцип визначення класифікації імпортованого товару, коли перевага надається тій товарній позиції, опис якої є більш конкретним	8
1.4. Про класифікацію автомобіля за кодом товару УКТ ЗЕД	9
1.5. Про класифікацію товару на підставі додаткової експертизи та про незастосовність правових позицій Вищого адміністративного суду України	10
1.6. Про митне оформлення ортопедичного взуття, яке застосовується для профілактики та лікування нейропатичної стопи в пацієнтів, хворих на цукровий діабет	11
1.7. Про зміну коду товару в наступних імпортних операціях декларантом, який під час здійснення попередніх імпортних операцій самостійно визначив код товару, прийнятий митним органом	12
1.8. Про визначення товарної позиції гільз згідно з УКТ ЗЕД	12
1.9. Про визначення коду товару нафтопродуктів згідно з УКТ ЗЕД	13
1.10. Про процедуру проведення експертного дослідження для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД	14
1.11. Про визначення коду зразка товару згідно з УКТ ЗЕД як промислового металобрухту	14
1.12. Про визначення коду товару, основним компонентом якого є оксид цинку	15
1.13. Про визначення згідно з УКТ ЗЕД коду товару «сало свиней»	15
1.14. Про визначення митної вартості присадки «НІТЕС 631»	16
1.15. Про компетенцію митних органів щодо класифікації товарів під час митного оформлення	17
1.16. Про зміну коду товару в контексті процедури відібрання проб товару митним органом і збільшення ставки ввізного мита	17
1.17. Про класифікацію лісоматеріалів	18
1.18. Класифікація товарів згідно з правилами Гармонізованої системи опису та кодування товарів	19
1.18.1. Про класифікацію феросиліцію згідно з УКТ ЗЕД	19
1.18.2. Про класифікацію товару «м'яка іграшка – рюкзак дитячий» згідно з УКТ ЗЕД	19
1.18.3. Про визначення коду згідно з УКТ ЗЕД під час імпорту гумових шин	20
1.18.4. Про визначення коду товару під час митного оформлення імпортованого знежиреного соєвого борошна	21
1.18.5. Про класифікацію лещат	21

2. Митні режими	22
2.1. Про митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами	22
2.2. Про використання пільгового (преференційного) режиму зони вільної торгівлі під час ввезення товарів на митну територію України	23
2.3. Про підстави для незастосування сертифікатів EUR.1 з метою надання товарам преференційного режиму	24
2.4. Про завершення митного режиму транзиту	25
2.5. Про митний режим тимчасового ввезення флексітанка	26
2.6. Про митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та податками	27
2.7. Про підтвердження форс-мажорних обставин у зоні АТО для припинення митного режиму тимчасового ввезення транспортного засобу	28
3. Ввізне мито	29
3.1. Митні платежі	29
3.1.1. Про встановлення наявності поважних причин пропуску загального строку для реалізації особою права на звільнення від оподаткування митними платежами товарів, які ввозять у зв'язку з переселенням на постійне місце проживання в Україну	29
3.1.2. Про оподаткування митом майна, що ввозять в Україну як внесок до статутного капіталу підприємств з іноземними інвестиціями	30
3.1.3. Про повернення помилково та/або надмірно сплачених митних платежів	31
3.1.4. Про пільги, запроваджені у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)	32
3.2. Преференційне походження товару	33
3.2.1. Про особливості процедури повернення документів та перевірку інформації в митних органах під час експорту товарів із сертифікатом EUR.1	33
3.2.2. Про адміністрування мита	34
3.2.3. Про використання пільгових ставок ввізного мита під час митного оформлення товарів	35
3.2.4. Про застосування тарифної преференції, встановленої щодо товарів, імпортованих з країни Європейського Союзу	36
3.2.5. Про застосування преференційного режиму на товар, який походить з Європейського Союзу	37
3.2.6. Про підтвердження походження товару та повернення митних платежів	38
4. Установлення та коригування митної вартості	39
4.1. Про митне оформлення товарів згідно з митними деклараціями	39
4.2. Про конвертування вартості товару з доларів США у євро під час визначення митної вартості товарів	39
4.3. Про прайслист у контексті коригування митної вартості товарів	40

4.4. Про коригування митної вартості товарів під час оформлення вантажних накладних CMR	41
4.5. Про повноваження контрольного органу витребувати додаткові документи, встановлені частиною третьою статті 53 Митного кодексу України, для підтвердження заявленої митної вартості	41
4.6. Методи визначення митної вартості товарів	42
4.6.1. Про відсутність підстав для застосування резервного методу визначення митної вартості товару, якщо декларант не надав запитуваних митним органом документів та немає належного (об'єктивного) обґрунтування неможливості визначення митної вартості товару за першим (основним) методом	42
4.6.2. Про об'єктивність інформації у витягу щодо вартості автомобіля	43
4.6.3. Про підтвердження даних про ціну договору та склад митного правопорушення	44
4.6.4. Про обґрунтованість застосування методів визначення митної вартості товарів	45
4.6.5. Про черговість застосування методів визначення митної вартості товарів	45
4.6.6. Про застосування резервного методу 2г	46
4.7. Контроль правильності обчислення митної вартості	47
4.7.1. Про доведення митної ціни товару	47
4.7.2. Про контроль правильності обчислення декларантом митної вартості	47
4.7.3. Про застосування положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони для ввезення на митну територію України товарів, імпортованих частинами	48
4.7.4. Про визначення митної вартості імпортованого транспортного засобу з дефектами технічного стану	49
4.7.5. Витребування додаткових документів для підтвердження заявленої митної вартості	50
4.7.5.1. Про повноваження контрольного органу витребувати додаткові документи, визначені частиною третьою статті 53 Митного кодексу України, для підтвердження заявленої митної вартості	50
4.7.5.2. Про коригування митної вартості товарів під час спрацювання профілів ризиків і наявності інформації про оформлення в митному відношенні ідентичних і подібних товарів іншими особами	52
4.8. Оскарження рішення про коригування митної вартості товарів	53
4.8.1. Про коригування митної вартості товарів щодо різних випадків поставок	53
4.8.2. Про ціну позову під час оскарження рішення про коригування митної вартості товарів	54
5. Митне оформлення та контроль	54
5.1. Про повноваження митного органу здійснювати митний контроль після завершення митного оформлення товару	54
5.2. Про видачу сертифіката відповідності під час перевезення товарів	55

5.3. Про вплив дійсного адміністративного договору на реалізацію компетенції митного органу щодо ліквідації, створення та зміни назв окремих митних постів митниць	56
5.4. Про надання дозволу на внесення змін до митної декларації	56
5.5. Про вимогу контрольного органу щодо сплати митних платежів у разі порушення процедури міжнародного дорожнього перевезення	57
5.6. Про правомірність відмови в митному оформленні товару у зв'язку з відсутністю індивідуальної ліцензії на здійснення зовнішньоекономічної операції	58
5.7. Про обмеження кількості транспортних засобів для тимчасового ввезення нерезидентами на митну територію України	58
5.8. Про повноваження митних органів після отримання результатів перевірки компетентним органом заявленої декларантом країни походження товару	59
5.9. Про виконання митних формальностей під час здійснення транзитних переміщень	60
5.10. Про встановлення наявності або відсутності адміністративного правопорушення під час митного оформлення автомобіля	61
5.11. Про дані, які суд не може визнати документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав	62
5.12. Про здійснення державного контролю товарів, які переміщують через митний кордон України	63
5.13. Про застосування митних пільг на підставі міжнародних договорів	64
5.14. Про відшкодування витрат на митний огляд товару	65
5.15. Оскарження картки відмови в митному оформленні	65
5.15.1. Про докази, якими можна підтвердити розмір витрат на перевезення	65
5.15.2. Про проведення митних формальностей щодо транспортного засобу від імені декларанта	66
5.15.3. Про зазначення в рішеннях контрольних органів інформації, зокрема, щодо митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, яка призвела до прийняття рішення про коригування та обґрунтування митної вартості товарів	67
5.15.4. Про врахування митним органом інформації з джерела в мережі «Інтернет» як доказу	67
6. Спеціальні заходи щодо демпінгового та іншого імпорту	68
6.1. Про доведення країни походження товару в разі збільшення грошового зобов'язання з антидемпінгового мита	68
6.2. Про наслідки відсутності в Основних фактах і висновках, які стали підставою для застосування антидемпінгових заходів, обґрунтувань доцільності застосування підходів до встановлення розміру ставок антидемпінгового мита	69
6.3. Про процедуру проведення спеціального розслідування	69

7. Застосування правил «Інкотермс-2000»	70
7.1. Про умови постачання CIF	70
7.2. Про умови постачання CFR	72
7.3. Про умови постачання FOB	73
8. Юридична відповідальність	74
8.1. Про застосування спеціальних заходів унаслідок неправильного оформлення документів на імпортований товар	74
8.2. Про право декларанта на оскарження рішення контрольного органу щодо коригування заявленої митної вартості товарів	75
8.3. Про визначення триваючого правопорушення у справах про порушення митних правил	76
8.4. Про звільнення особи від відповідальності згідно зі статтею 470 Митного кодексу України	76
8.5. Про нововиявлені обставини у справі про притягнення особи до відповідальності згідно з постановою митниці за порушення митних правил	77
8.6. Заходи відповідальності у сфері зовнішньоекономічної діяльності	78
8.6.1. Про підстави для звільнення від застосування пені за порушення вимог законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та здійснення розрахунків в іноземній валюті	78
8.6.2. Про перехід ризиків і втрат чи пошкоджень імпортованого товару	79
8.6.3. Про звільнення від застосування пені за порушення вимог законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності під час повернення товару або його частини експортеру	79
8.6.4. Про застосування санкцій до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та дискреційні повноваження Мінекономрозвитку за наслідками розгляду подання уповноваженого органу	80

1. Визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД

1.1. Про необхідність класифікації багатокомпонентних товарів за основним матеріалом чи компонентом, який визначає їхні основні характеристики і властивості

Спір стосувався різної класифікації платником та митним органом товару, що мало наслідком застосування різної ставки митного збору. Партію товару було випущено у вільний обіг за тимчасовою митною декларацією відповідно до положень Митного кодексу України. Платник подав митну декларацію на два види паштетів: «Курячий паштет» та «Свинячий паштет Мазовецький». Під час митного контролю та лабораторних досліджень було встановлено, що ці продукти містять значну кількість свинячої печінки. Згідно з висновком Управління експертиз та досліджень харчової продукції, напоїв та біологічно-активних речовин Департаменту податкових та митних експертиз ДФС України, такі продукти підлягають класифікації як «готові консервовані продукти із вмістом печінки». Тому митниця вирішила класифікувати їх під кодом товару з більшою ставкою ввізного мита, ніж було зазначено в митній декларації.

Верховний Суд виснував, що декларант відповідає за класифікацію товарів згідно з УКТ ЗЕД, а органи доходів і зборів мають право проводити контроль та встановлювати код товару у разі виявлення порушень правил класифікації.

Згідно з положеннями «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», класифікація товарів має відповідати товарній номенклатурі кожної сторони, розробленій відповідно до Гармонізованої системи Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів 1983 року.

Положення Митного тарифу України закріплюють загальні та спеціальні правила класифікації товарів. Установлені спеціальні правила класифікації товарів мають превалююче значення. Тому багатокомпонентні товари, вироблені з різних складників, потрібно класифікувати за тим матеріалом чи компонентом, який визначає основні властивості цих товарів. Існують винятки для окремих груп товарів. Зокрема, для товарів, що містять у своєму складі печінку, підлягають застосуванню загальні правила класифікації, оскільки спеціальне правило домінуючого компоненту не діє щодо цих товарів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 07 серпня 2019 року у справі № 1340/5824/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83552649>

1.2. Про товарні позиції 2709 і 2710, які є спорідненими

Судовий спір був пов'язаний з присвоєнням коду товару згідно з УКТ ЗЕД для імпортованого газового конденсату природного походження. Під час митного оформлення для підтвердження заявленого коду товару було надано всі необхідні документи, включаючи сертифікат походження товару. Митниця змінила код товару. Платник уважав, що під час експертного дослідження не було проведено точне визначення виду нафтопродукту, а тлумачення результатів експертизи виходить за межі повноважень експерта Департаменту податкових та митних експертиз ДФС.

Правовий висновок Верховного Суду за результатами розгляду зазначеної справи полягає в тому, що в судовому спорі щодо призначення експертного дослідження в інших установах для визначення класифікації товару згідно з УКТ ЗЕД суд визначає допустимість і оцінку таких досліджень як доказів відповідно до встановлених норм Кодексу адміністративного судочинства України.

Положення частини другої статті 357 Митного кодексу України закріплюють, що дослідження проб товарів для встановлення характеристик, зокрема для класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД, проводять експерти спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади чи його відокремленого підрозділу.

Згідно з пунктом 1701 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, ДП «НДІ ННП „МАСМА“» є відповідальним органом за моніторинг якості палива на ринку України.

Товарні позиції 2709 і 2710 є спорідненими, охоплюють схожі нафтопродукти (вуглеводи). Водночас до позиції 2709 включено сирі нафтопродукти, щодо яких не здійснювалося оброблення (за винятком окремих видів оброблення), а до позиції 2710 – нафтопродукти, які було піддано будь-якому обробленню, крім оброблень, що визначені в поясненні до товарної позиції 2709.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 11 листопада 2019 року у справі № 260/202/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86239053>

1.3. Про принцип визначення класифікації імпортованого товару, коли перевага надається тій товарній позиції, опис якої є більш конкретним

Спір у справі виник у зв'язку з правильністю визначення платником коду імпортованого товару та правомірністю його зміни контрольним органом після завершеного митного оформлення. В акті перевірки було зазначено, що платник неправильно визначив код товару «2501 00 99 00» як «Сіль для споживання

тваринами у вигляді блоків» зі ставкою ввізного мита 2%. Контрольний орган уважав, що цей товар необхідно класифікувати як кормову добавку за іншим кодом «2309 90 96 90» зі ставкою ввізного мита 10%, оскільки йдеться про продукт для годівлі тварин. Митниця взяла до уваги результати досліджень, проведених Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС.

Верховний Суд урахував нормативно-правові акти, які встановлюють характеристики груп товарів і роз'яснюють особливості їх інтерпретації в контексті правильності визначення декларантом коду імпортованого товару згідно з УКТ ЗЕД. До таких характеристик належать відомості про товар та його цільове призначення, наведені товаровиробником в описі. Якщо імпортований товар містить ознаки одразу двох товарних позицій за УКТ ЗЕД, то перевага надається тій з них, у якій товар описаний більш конкретно.

Товар, віднесений до товарної позиції УКТ ЗЕД «2309 90 96 90» як «Інші готові продукти», має відповідати трьом критеріям, а саме: містити енергетичні, формуючі тіло та функціональні поживні речовини. Водночас сіль для тваринного споживання у вигляді блоків не містить енергетичних (крохмалю, цукру, целюлози та жирів), формуючих тіло (білкових або мінеральних речовин) і функціональних поживних речовин (вітамінів). Тому такий товар не можна віднести до позиції УКТ ЗЕД 2309 90 96 90.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 04 вересня 2020 року у справі № 816/872/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91337269>

1.4. Про класифікацію автомобіля за кодом товару УКТ ЗЕД

Платник подав декларації для митного оформлення двох легкових електромобілів марки Chevrolet Volt другого покоління (що були у використанні), які ввезив до України. Внаслідок зміни митною службою класифікації коду товару під час розгляду митних декларацій у митному оформленні було відмовлено. Було змінено класифікаційний код товару з «8703 90 10 90» на «8703 22 90 10», який, на думку митниці, відповідав більш точно характеристикам транспортних засобів, наданим у технічній документації виробника та в митній декларації. Зміну класифікаційного коду було обґрунтовано такими параметрами, як робочий об'єм двигуна внутрішнього згоряння, вік автомобіля та його призначення.

Верховний Суд зауважив, що на підставі даних Основних правил інтерпретації УКТ ЗЕД автомобіль підлягає класифікації за:

- компонентом, що описаний конкретніше;
- компонентом, який визначає основні властивості;
- найбільшим порядковим номером серед товарних позицій.

Зважаючи на те, що автомобіль Chevrolet Volt другого покоління має як електричний, так і двигун внутрішнього згоряння, що електрична енергія

є первинним джерелом енергії транспортного засобу (коли пальне є вторинним джерелом енергії), такий автомобіль є двокомпонентним товаром згідно з Основними правилами інтерпретації УКТ ЗЕД.

Ураховуючи, що електродвигун визначає основні властивості автомобіля Chevrolet Volt другого покоління, і товарна позиція «8703 90 10 90» є більшою за товарну позицію «8703 22 90 10», цей автомобіль потрібно класифікувати за кодом товару «8703 90 10 90». Описаний підхід обґрунтований технічними характеристиками автомобіля, поданими в технічній документації виробника та в митній декларації.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 13 жовтня 2020 року справа № 420/5592/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92173079>

1.5. Про класифікацію товару на підставі додаткової експертизи та про незастосовність правових позицій Вищого адміністративного суду України

У митній декларації було зазначено бітумний порошок ПБ-6, ТУ ВУ 490565310.001-2011, упакований в 27 мішків типу «Біг-Бег», з кодом «2715 00 00 91». Було визначено товарну категорію як бітумінозні суміші на основі природного асфальту або природного бітуму, нафтового бітуму, мінеральних смол чи пеку мінеральних смол, а товарну підкатегорію – «інші». Висновок експертизи підтвердив, що товар становить сипкий порошок та шматочки чорного кольору, які складаються з бітуму з додаванням мінеральних наповнювачів, із вмістом золи – (32,3 +/- 0,3) мас. %. Під час додаткового експертного дослідження було встановлено, що товар має точку застигання +133 °С, пенетрацію в межах температури 25 °С – 5 од., що стало підставою для зміни коду товару на «2713 20 00 00» як нафтового бітуму з такою товарною позицією, кокс нафтовий, бітум нафтовий та інші залишки від перероблення нафти або нафтопродуктів, одержаних із бітумінозних порід. Декларант уважав, що митниця неправомірно змінила код товару, оскільки не визначила всіх необхідних характеристик товару згідно з УКТ ЗЕД, не навела, які саме правила класифікації було порушено під час митного оформлення товару.

Верховний Суд України підтвердив, що правильна класифікація товарів згідно з УКТ ЗЕД є обов'язком декларанта, а контрольні органи перевіряють правильність зробленої класифікації та можуть самостійно визначати код товару в разі порушення правил класифікації.

Суд касаційної інстанції зацентрував на важливості дотримання спеціальних правил класифікації та необхідності підтвердження заявлених кодів відповідною документацією та експертними висновками. На вимогу посадової особи контрольного органу декларант або уповноважена особа зобов'язані надати всі наявні відомості, необхідні для підтвердження заявлених кодів товарів, а також зразки таких товарів та/або техніко-технологічну документацію

на них. У разі недостатньої ясності та повноти висновку експерта може бути призначено додаткове дослідження.

У конкретному випадку платник правомірно задекларував товар згідно з кодом «2715 00 00 91» як бітумінозні суміші на основі природного асфальту або природного бітуму, нафтового бітуму, мінеральних смол чи пеку мінеральних смол. Відповідно до Пояснень до УКТ ЗЕД до товарної позиції 2715 належать асфальтові суміші для дорожніх покриттів, емульсії асфальту, бітумінозні мастики та аналогічні суміші. Однією з обов'язкових кваліфікаційних характеристик, що відрізняє товарні позиції 2715 і 2713, є індекс пенетрації (показник глибини проникності голки у зразок), визначений на підставі методу EN 1426. Контрольний орган не довів наявності підстав для призначення додаткового експертного дослідження, у межах якого було встановлено пенетрацію, а не індекс пенетрації. Контрольний орган також не усунув розбіжностей щодо досліджуваних експертними установами зразків товару, частина проб якого була у вигляді грудок твердої речовини, а інша частина становила сипкий порошок.

Верховний Суд зауважив, що згідно з пунктом 1 частини четвертої статті 328 Кодексу адміністративного судочинства України узагальнення (зокрема, Вищого адміністративного суду України, затверджене Постановою Пленуму від 13 березня 2017 року № 2) не є судовим рішенням. Невідповідність правової позиції висновкам узагальнення щодо застосування норми права в подібних правовідносинах не може бути підставою для касаційного оскарження.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 29 липня 2021 року у справі № 160/11199/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98681017>

1.6. Про митне оформлення ортопедичного взуття, яке застосовується для профілактики та лікування нейропатичної стопи в пацієнтів, хворих на цукровий діабет

Згідно з вантажними митними деклараціями країни виробника та країни експортера ввезений товар було класифіковано за кодом «9021 10 10 00». Звіт про спеціалізовану оцінку клінічних даних на виробі медичного ортопедичного взуття (для пацієнтів, хворих на діабет) показав, що ввезене взуття не відповідає стандартним розмірам та параметрам, необхідним для цих пацієнтів. Митний орган вважав, що наявність розбіжності у предметах взуття для лівої та правої стопи, а також ввезення взуття парами, свідчать про його непридатність для визнання ортопедичним. Відповідно до експертного товарознавчого дослідження товар відповідав характеристикам коду товару «9021 10 10 00» – «пристрої ортопедичні».

Верховний Суд підтвердив, що згідно з пунктом «а» статті 3 Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (до

якої Україна приєдналася) договірною країною зобов'язана застосовувати основні правила класифікації та не змінювати обсяг розділів, груп, товарних позицій і субпозицій Гармонізованої системи.

Увезене ортопедичне взуття не можна класифікувати в групі 64 УКТ ЗЕД. Згідно з приміткою до групи 64 УКТ ЗЕД до цієї групи не включено пункт (е) ортопедичне взуття та інші ортопедичні пристосування або їх частини (товарна позиція 9021). Ортопедичне взуття, яке застосовується для профілактики та лікування нейропатичної стопи в пацієнтів, хворих на цукровий діабет, відповідає вимогам Технічного регламенту щодо медичних виробів, тому підлягає класифікації за кодом 9021 10 10 00 згідно з УКТ ЗЕД.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 23 грудня 2021 року у справі № 813/1441/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102267211>

1.7. Про зміну коду товару в наступних імпорتنих операціях декларантом, який під час здійснення попередніх імпорتنих операцій самостійно визначив код товару, прийнятий митним органом

Оскаржуваним у справі рішенням митниці змінила код імпортованого товару «Присадка НІТЕС 631» з «3811 21 00 00» на «3811 90 00 00». Декларант стверджував, що товар належить до першої товарної позиції «3811 21 00 00» згідно з УКТ ЗЕД, оскільки є препаратом для мастил, що містить нафтопродукти, одержані з бітумінозних мінералів.

Верховний Суд дійшов висновку, що саме характеристики товару є визначальними для його класифікації згідно з УКТ ЗЕД.

Декларант, який під час здійснення імпорتنих операцій у минулому самостійно визначив код товару за УКТ ЗЕД, прийнятий митним органом, не позбавлений можливості змінити код товару в наступних імпорتنих операціях, а в разі незгоди митного органу із таким кодом – оскаржити його в адміністративному або в судовому порядку.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 08 лютого 2022 року у справі № 808/3175/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103313542>

1.8. Про визначення товарної позиції гільз згідно з УКТ ЗЕД

Під час митного контролю та оформлення товарів, імпортованих на митну територію України, платник подав декларації, в яких для гільзи до датчика температури було зазначено код товару «7307 22 10 00». Контрольний орган установив інший код товару «9025 90 00 10» і змінив опис товару на «захисна оправа для технічного термометра». Така розбіжність у визначенні кодів та описів товарів між платником та контрольним органом стала підставою для подальшого

судового розгляду щодо вирішення питання про правильність класифікації товару згідно з УКТ ЗЕД.

Верховний Суд указав, що на підставі аналізу технічного опису гільза до датчика температури є утулком (вставкою) із нержавіючої сталі з різьбою, що використовується для монтажу датчиків температури (типу ESMU, придатних до використання з іншими типами датчиків) у трубопроводі та виконує захисну функцію, а також полегшує заміну датчика в разі необхідності.

Гільза не є обов'язковим елементом під час монтування датчика в трубопроводі, оскільки датчик має власну різьбу і може бути вкручений безпосередньо, тобто без використання гільзи. Гільзи використовуються безпосередньо з монтажем відповідного датчика в трубопроводі, а отже, є фітингом для труб, який підлягає класифікації за товарною позицією 7307 «Фітинги для труб і трубок (наприклад, муфти, коліна, втулки) з чорних металів», а не за позицією 9025.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 28 квітня 2022 року у справі № 826/11425/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104112940>

1.9. Про визначення коду товару нафтопродуктів згідно з УКТ ЗЕД

З метою митного контролю й оформлення шляхом електронного декларування платник подав декларацію, у якій було задекларовано товар «газовий конденсат природного походження...» як суміш вуглеводнів – сирий нафтопродукт, добутий природним шляхом (визначено код згідно з УКТ ЗЕД за товарною позицією 2709). Контрольний орган класифікував товар за позицією 2710, оскільки природне походження товару не було доведено, була відсутня інформація щодо видів обробки, яким піддано товар, що є визначальним під час класифікації товару в позиції 2709.

Правовий висновок Верховного Суду полягав у тому, що товарні позиції 2709 та 2710 згідно з УКТ ЗЕД є спорідненими та охоплюють схожі нафтопродукти (складні суміші вуглеводнів різних класів). До позиції 2709 включено сирі нафтопродукти, щодо яких не здійснювалося оброблення, за винятком окремих видів оброблення. До позиції 2710 належать нафтопродукти, які було піддано будь-якому обробленню, крім оброблень, визначених у поясненні до товарної позиції 2709.

Заявлений до митного оформлення товар є газовим конденсатом. Тому вказаний в митних деклараціях код товару «2709 00 10 00» як «газовий конденсат природний» відповідає Закону України «Про митний тариф України».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 05 травня 2022 року у справі № 260/1188/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104212897>

1.10. Про процедуру проведення експертного дослідження для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД

У справі щодо імпорту кам'яного вугілля (антрацит марки Т) платник, дотримуючись вимог митного законодавства, задекларував товар згідно з УКТ ЗЕД «2701 11 00 00». Після експертного дослідження контрольний орган прийняв рішення про зміну коду товару. Висновок експертизи ґрунтувався лише на одному показнику – вмісті летких речовин. Було відібрано лише один зразок товару, без залишення контрольного зразка для повторного аналізу. Платник не погодився з цим рішенням, оскільки вважав процедуру дослідження порушеною, що унеможливлює об'єктивну оцінку товару.

Верховний Суд зазначив, що протиправним є рішення контрольного органу про визначення коду товару, якщо не дотримано законодавчих вимог, які регламентують підстави і порядок взяття проб (зразків) товарів, що перебувають під митним контролем, а також гарантій, які надаються декларантам під час цього процесу.

Згідно з пунктом 6.1 ДСТУ 4083-2012 «Вугілля кам'яне та антрацит для пиловидного спалювання на теплових електростанціях» для класифікації вугілля необхідно визначити такі основні показники: вихід летких речовин на сухий беззольний стан палива; зольність на сухий стан палива; загальна сірка на сухий стан палива; вища теплота згорання на сухий беззольний стан палива; температура плавкості золи; нижча теплота згорання на робочий стан палива.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 07 червня 2022 року у справі № 818/295/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104718848>

1.11. Про визначення коду зразка товару згідно з УКТ ЗЕД як промислового металобрухту

Платник уклав договір щодо придбання вживаного комплексу обладнання для телефонних мереж у розібраному стані. Експертний висновок Київської торгово-промислової палати підтвердив, що цей комплект відповідає коду товару «8517 62 00 00» (телефонні апарати, включаючи апарати телефонні для сотових мереж зв'язку та інших бездротових мереж зв'язку; інша апаратура для передачі або приймання голосу, зображень та іншої інформації, включаючи апаратуру для комунікації в мережі дротового або бездротового зв'язку [наприклад, в локальній або глобальній мережі зв'язку]). В акті про проведення митного огляду було вказано, що товар схожий на демонтоване обладнання. Після експертизи митного органу було встановлено, що зразок товару може бути класифіковано як промисловий металобрухт з вмістом дорогоцінних металів, зокрема золота та срібла, оскільки зразок товару мав механічні пошкодження та не міг бути

використаний за прямим призначенням. Тому митний орган визначив код промислового металобрухту як «7112 99 00 00».

Правова позиція Верховного Суду визначає, що висновок експертизи має ґрунтуватися на огляді товару та спостереженнях, щоб переконатися у можливості його використання за призначенням. Фактичне дослідження товару має ключове значення для правильної класифікації згідно з УКТ ЗЕД. Якщо використання товару за його первинним призначенням неможливе, а наявність дорогоцінних металів (срібло, золото) свідчить про його потенційну вартість для перероблення, товар може бути віднесено до категорії промислового металобрухту згідно з положеннями Закону України «Про металобрухт».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 14 червня 2022 року у справі № 810/2192/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104778770>

1.12. Про визначення коду товару, основним компонентом якого є оксид цинку

Платник, який виробляє оксид цинку для технічного використання та годівлі тварин, подав митну декларацію з кодом «2817 00 00 00». Контрольний орган під час проведення митного оформлення класифікував товар за кодом «2309 90 96 90», який належить до «інших продуктів для годівлі тварин». Таке рішення було прийнято на підставі результатів хімічного дослідження складу товару для визначення класифікації згідно з УКТ ЗЕД.

Верховний Суд зауважив, що хімічний склад і формула оксиду цинку не залежать від кінцевого застосування та залишаються такими за будь-яких обставин.

Імпортований товар за основним компонентом, способом виготовлення й основним цільовим призначенням найбільш повно відповідає коду «2817 00 00 00», якщо це хімічна речовина (основним компонентом якої є оксид цинку [ZnO]), яка не містить ані тваринної, ані рослинної сировини, виготовляється промисловим хімічним шляхом, за цільовим призначенням використовується здебільшого у промисловості та додатково може застосовуватися як кормова домішка для тварин.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 18 липня 2022 року у справі № 826/24241/15 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105314626>

1.13. Про визначення згідно з УКТ ЗЕД коду товару «сало свиней»

Митний орган уважав, що товар, який становить «морожене в поліблоках сало свиней з частками м'яса», відповідає коду «0203 29 55 00» як «морожене сало свійських свиней з прилеглими шарами м'яса, без шкіри, обвалене, у вигляді фрагментів різної товщини з нерівними краями, без вмісту спецій, солі та приправ,

без теплової кулінарної обробки». Декларант наполягав на класифікації товару як бокового сала свійських свиней з кодом «0209 10 11 00» з огляду на характеристики товару, структуру та вміст (товар не містить достатніх м'ясних пісних частин, як вимагає класифікація категорії 0203 для мороженого сала з прилеглими шарами м'яса).

Висновок Верховного Суду полягає в тому, що під час вирішення спорів щодо класифікації товару має здійснюватися комплексна сукупна оцінка всіх доказів, окрім експертних висновків. Особливу увагу необхідно звертати на докази, що підтверджують характеристики товару, зокрема наведені в документах, поданих декларантом для митного оформлення. Митний орган має обґрунтовувати свої висновки на підставі допустимих доказів, що вказують на властивості товару та спростовують інформацію, надану декларантом.

Якщо в матеріалах адміністративної справи наявні декілька протилежних висновків в частині визначення основних характеристик поставленої продукції для можливості визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД, ураховуючи відсутність нормативної затвердженої методики визначення кількості м'язової тканини в досліджуваних зразках, з'ясування правильного коду товару має ґрунтуватися не тільки на дослідженні висновків експертів, але й за наслідками комплексної сукупної оцінки усіх доказів щодо встановлених обставин справи у взаємозв'язку з іншими доказами.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 26 квітня 2023 року у справі № 803/168/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485818>

1.14. Про визначення митної вартості присадки «НІТЕС 631»

Контрольний орган під час митного оформлення змінив код згідно з УКТ ЗЕД з огляду на склад і властивості товару. Не погоджуючись з висновком контрольного органу, платник указав, що імпортований товар було правильно задекларовано за кодом «3811 21 00 00», а до митної декларації було додано всі належним чином оформлені документи, які підтверджують обрану товарну позицію та заявлений код.

Верховний Суд постановив, що хімічна основа присадки «НІТЕС 631» складається з синтетичного довголанцюгового алкілбензолового сульфонату барію. Така присадка застосовується як інгібітор корозії для виробництва антикорозійних канатних, консерваційних, калібровочних мастильних матеріалів. З огляду на хімічний склад та властивості товару йдеться про присадку до мастил із вмістом нафти або нафтопродуктів, одержаних з бітумінозних мінералів. Присадка «НІТЕС 631» належить до товарної позиції «3811 21 00 00», оскільки до

товарної позиції «3811 90 00 00» не входять антикорозійні препарати, зокрема на основі сульфонату.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 13 грудня 2023 року у справі № 804/7239/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115665912>

1.15. Про компетенцію митних органів щодо класифікації товарів під час митного оформлення

Контрольний орган провів перевірку та склав акт, у якому зазначив про порушення правил і вимог законодавства в контексті визначення бази оподаткування, своєчасності та повноти нарахування, сплати митних платежів, а також обґрунтованості надання пільг і звільнення від оподаткування. У процесі перевірки було виявлено недоліки в класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД під час митного оформлення щодо встановлення країни походження товарів на підставі наданих документів (невідповідність кодам «8207 90 10 00» та «8207 90 91 00» у зв'язку з гладкою поверхнею товару та відповідність класифікації на підставі коду «6804 21 00 00»). Декларант стверджував про помилковість висновків акта перевірки та протиправність оскаржуваних податкових повідомлень-рішень, а також заперечив необхідність визначення країни походження товару, оскільки сертифікат походження не оформлюється, якщо для товарів не діє антидемпінгове мито.

Верховний Суд виснував, що сертифікат про походження товару є дійсним способом підтвердження країни походження товару. Митні органи мають право самостійно класифікувати товар у разі виявлення порушень правил класифікації та ухвалювати рішення, які є обов'язковими, але можуть бути оскаржені.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 березня 2024 року у справі № 822/2718/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117858782>

1.16. Про зміну коду товару в контексті процедури відібрання проб товару митним органом і збільшення ставки ввізного мита

Декларант, який імпортував харчові добавки для використання у виробництві кормів, подав до митниці декларацію на товар «Харчова добавка – підсилювач смаку...». Під час митного контролю постало питання щодо класифікації цих добавок. Митний орган вирішив провести додаткові дослідження для визначення складу товару, що могло вплинути на його класифікацію згідно з УКТ ЗЕД та розмір митних платежів, а також здійснив відбір проб (зразків) товару. Після проведення досліджень згідно з висновком відділу експертиз було ухвалено рішення про зміну коду товару з «2309 90 96 90» на «2309 90 31 00» та збільшення ставки ввізного мита з 2,5 % до 5 %. Підставою для звернення до суду стала незгода декларанта з цим рішенням митного органу з огляду на порушення вимог Митного кодексу

України у проведенні досліджень товару та відсутність письмового мотивованого рішення щодо взяття проб.

Верховний Суд розтлумачив, що форма рішення митного органу про визначення коду товару була неправомірною, оскільки не відповідала вимогам закону, зокрема частині другій статті 356 Митного кодексу України. Ухвалення такого рішення у формі резолюції керівника на службовій записці інспектора митного органу не є вмотивованим. Отож, підстава позову, що стосується процедури відібрання проб товару, є обґрунтованою, якщо порушення процедури митного контролю суперечить вимогам Митного кодексу України і вказує на протиправність ухваленого рішення про визначення коду товару.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 25 березня 2024 року у справі № 260/585/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117889728>

1.17. Про класифікацію лісоматеріалів

У червні 2017 року між українською та угорською компаніями було укладено контракт на постачання соснових пиломатеріалів. Під час митного оформлення товар було класифіковано як «лісоматеріали оброблені, розпиляні уздовж, нестругані, нешліфовані, без торцевих з'єднань, завтовшки більш як 6 мм» під товарною підкатегорією «4407 10 93 00», оскільки він є обробленим, розпиляним і відповідає технічним характеристикам, зазначеним у контрактних документах. Для підтвердження своєї позиції платник надав додаткові документи, включаючи технологічні довідки та сертифікати про походження лісоматеріалів. Митниця на основі проведеного огляду дійшла висновку, що товаром є соснові лісоматеріали, у яких оброблені лише дві протилежні поверхні, а інші залишаються необробленими з наявною корою. Тому контрольний орган класифікував товар як «брус двокантний (сосна звичайна)» згідно з товарною підкатегорією «4403 20 39 00».

Верховний Суд зазначив, що класифікація товарів згідно з УКТ ЗЕД має здійснюватися лише на підставі «Основних правил інтерпретації УКТ ЗЕД». Суд підтвердив, що згідно з поясненнями до товарної позиції 4407 лісоматеріали, розпиляні уздовж, завтовшки понад 6 мм, входять саме до цієї категорії. До товарної позиції 4403 належать лише лісоматеріали в природному стані, зрубані або з поверхневою обробкою. Оскільки двокантний брус є розпиляним пиломатеріалом, а не начорно брусом, то його необхідно класифікувати за кодом «4407 10 93 00» (сосна звичайна виду *Pinus silvestrus* L.).

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 03 квітня 2024 року у справі № 810/2737/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118109026>

1.18. Класифікація товарів згідно з правилами Гармонізованої системи опису та кодування товарів

1.18.1. Про класифікацію феросиліцію згідно з УКТ ЗЕД

За результатами невиїзної перевірки контрольний орган дійшов висновку про порушення правил класифікації експортованого товару «Феросиліцій», що призвело до заниження податкових зобов'язань. Декларант стверджував, що товар було правильно класифіковано згідно з кодом «7202 29 90 00», оскільки вміст вуглецю у товарі не впливає на класифікацію феросиліцію, який є бінарним сплавом заліза та кремнію. Платник також зазначив, що правильність класифікації підтверджена експертним висновком територіальної торгово-промислової палати, а додаткові пояснення до УКТ ЗЕД не містять такої категорії, як «феросиліцій» у товарній позиції «7202 99 80 00», що виключає можливість віднесення товару до цієї категорії.

Згідно з розглянутими матеріалами, проаналізувавши хімічний склад товару, сертифікати якості, експертні висновки та інші документи, Верховний суд підтвердив відповідність товару характеристикам феросиліцію згідно з установленими стандартами України та відповідність коду «7202 29 90 00». Додаткові пояснення до товарної категорії «7202 99 80» також підтверджують правильність указаної класифікації товару.

Суд касаційної інстанції врахував експертні висновки, які підтверджують придатність товару для використання в металургійній та інших галузях промисловості, що дозволило підтвердити відповідність товару до встановленого коду УКТ ЗЕД. Суд також відхилив доводи контрольного органу про те, що такі висновки було надано після митного оформлення, оскільки зміст предмету дослідження становили товаросупровідні документи, представлені до митного оформлення, а не зразки товару.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 13 вересня 2023 року у справі № 808/2544/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113437720>

1.18.2. Про класифікацію товару «м'яка іграшка – рюкзак дитячий» згідно з УКТ ЗЕД

Платник класифікував виріб як товарну позицію 9503 згідно з УКТ ЗЕД «Іграшки у вигляді тварин або інших істот м'яконабивні: м'яка іграшка – рюкзак дитячий Пеппа». На переконання митного органу, хоча наплічник і виконаний у формі іграшки (для того, щоб зацікавити дітей), його основною розпізнавальною ознакою є призначення для перенесення речей (іграшок) на спині (бо товар має лямки). Тому митний орган видав картку відмови у прийнятті митної декларації, митному

оформленні випуску чи пропуску цього товару. Платник оскаржив прийняте рішення в судовому порядку.

Верховний Суд розтлумачив, що виріб «м'яка іграшка – рюкзак дитячий» поєднує в собі властивості іграшки та рюкзака. Наведене доводить те, що цей товар призначений не лише для перенесення речей (іграшок) на спині, але також і для інших предметів особистого вжитку. Оскільки надати перевагу одній із властивостей вказаного товару неможливо, для визначення класифікації товару згідно з УКТ ЗЕД підлягає застосуванню в послідовності правило, відповідно до якого товари класифікують у позиції з найбільшим порядковим номером серед товарних позицій, які є на розгляді. Тому віднесення зазначеного товару до товарної позиції 9503 згідно з УКТ ЗЕД є правомірним.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 21 лютого 2024 року у справі № 804/2528/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117213743>

1.18.3. Про визначення коду згідно з УКТ ЗЕД під час імпорту гумових шин

Митниця провела документальну виїзну перевірку комбінату на предмет дотримання митного законодавства України та встановила неправильну класифікацію імпортованих шин згідно з кодом «4011 20 90 00», оскільки шини використовуються на автомобілях-самоскидах, класифікованих у товарній позиції «8704» «Моторні транспортні засоби для перевезення вантажів», а терміни «важкі автомобілі» (lorries) та «моторні транспортні засоби для перевезення вантажів» (motor vehicles for the transport of goods) не є взаємозамінними. На переконання контрольного органу, класифікація шин згідно з кодом «4011 94 00 00» більш точно відображає їхні технічні характеристики та сферу застосування. Декларант не погодився з цим підходом.

Верховний Суд, здійснивши комплексне тлумачення норм законодавства, виснував, що на підставі загального правила класифікації, відповідність десятизначному коду УКТ ЗЕД є лише передумовою, що забезпечує можливість переходу до чотиризначного коду, оскільки декларування товару згідно з чотиризначним номером товарної позиції є технічно неможливим без вказування товарної підкатегорії.

Класифікація шин, заявлених комбінатом згідно з кодом «4011 20 90 00», була правильною, оскільки ці шини відповідають опису для вантажних автомобілів. Митний орган неправомірно змінив код на «4011 94 00 00», оскільки технічні характеристики та сфера застосування товару не відповідали опису цієї товарної підкатегорії. Згідно з Основними правилами інтерпретації УКТ ЗЕД, затвердженими Законом України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 року № 584-VII, спірний товар входить до групи 40 «Каучук, гума та вироби з них»,

товарної позиції 4011 «Шини та покришки пневматичні гумові нові». До товарної позиції 4011 належить кілька підпозицій, зокрема 4011 20 «для автобусів і вантажних автомобілів», деталізована на рівні товарних підкатегорій: 4011 20 10 00 – з індексом навантаження менше як 121; 4011 20 90 00 – з індексом навантаження більше як 121. Платник у деклараціях заявив товар «Шини гумові, нові, для вантажних автомобілів, з індексом навантаження 250» та понад 250, що відповідає характеристиці товару, наведеній у підкатегорії «4011 20 90 00».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 02 квітня 2024 року у справі № 440/3246/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118083903>

1.18.4. Про визначення коду товару під час митного оформлення імпортованого знежиреного соєвого борошна

Контрольний орган класифікував імпортований товар «борошно соєве знежирене» як сировину для виробництва комбікормів для годівлі тварин згідно з кодом «2309 90 96 90». Платник не погодився з цією класифікацією, вказавши, що застосований код не відображає характеристики імпортованого товару. Товар, найбільше відповідає коду «2304 00 00 00» як «Макуха та інші тверді відходи і залишки, одержані під час вилучення соєвої олії, мелені або немелені, негранульовані або гранульовані», оскільки містить тверді залишки, одержані під час вилучення соєвої олії, не містить підсолоджувачів, є монопродуктом, а не сумішшю.

Правова позиція Верховного Суду в цій справі полягає в тому, що товарна підкатегорія «2309 90 96 90», яка належить до «інших продуктів, що використовуються для годівлі тварин», не уточнює конкретний тип продукту або технологію його виробництва. Тому залишки перероблення сої згідно з додатком товарної підкатегорії «2304 00 00 00» віднесені до «Макухи та інших твердих відходів і залишків, одержаних під час вилучення соєвої олії, мелених або немелених, негранульованих або гранульованих». Ця позиція більш конкретно описує продукт, включаючи вказівку на рослину (соя), технологію обробки (вилучення соєвої олії), спосіб подрібнення (мелений або немелений) та кінцевий вигляд (негранульований або гранульований). Отже, товарна позиція 2304 має перевагу порівняно з 2309 для класифікації залишків перероблення сої.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 25 листопада 2022 року у справі № 810/2759/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107518458>

1.18.5. Про класифікацію лещат

Між українською та індійською компаніями був укладений контракт на постачання ручного інструменту торгової марки «Сталь». Згідно з інвойсом продавець

поставив верстатні поворотні лещата різних розмірів. Декларант класифікував ввезений товар як «приладдя для свердлильних верстатів: затискні пристрої спеціального призначення для кріплення та фіксації оброблювальних деталей» згідно з кодом «8466 20 20 00», оскільки такі лещата є спеціалізованими верстатними пристроями (для кріплення деталей на свердлильних верстатах), що підтверджується інвойсом, технічними описами товару та експертним висновком. Після проведення огляду та аналізу наданих документів митниця визначила, що товар потрібно класифікувати як «затискачі настільні слюсарні» згідно з кодом «8205 70 00 00». Підставою для цього рішення стало те, що заявлені лещата за своїм зовнішнім виглядом схожі зі слюсарними лещатами, які використовують у майстернях шляхом кріплення до звичайних столів, а також з огляду на відсутність документального підтвердження заявленого коду товару відповідно до вимог частини третьої статті 69 Митного кодексу України.

Позиція Верховного Суду полягає в тому, що митний орган неправомірно перекласифікував товар. Контрольний орган має право перевіряти правильність класифікації та в разі потреби самостійно здійснювати класифікацію товарів, маючи достатньо підстав для перекласифікації.

Якщо товар може бути віднесений до кількох товарних позицій, перевага надається позиції з більш конкретним описом. Верстатні лещата потрібно класифікувати згідно з кодом «8466 20 20 00», оскільки цей код охоплює затискні пристрої для оброблюваних деталей на верстатах, а такі лещата відповідають характеристикам указаних затискних пристроїв, призначені для жорсткого закріплення деталей на верстатах і не належать до ручних інструментів. Суд урахував пояснення до УКТ ЗЕД, які чітко відрізняють верстатні лещата від ручних інструментів, класифікованих згідно з кодом «8205 70 00 00».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 30 квітня 2024 року у справі № 826/3775/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118736197>

2. Митні режими

2.1. Про митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами

Під час митного контролю митниця виявила порушення митних правил, пов'язаних з ввезенням на митну територію України автомобіля марки «Mitsubishi Pajero» без письмового декларування та сплати митних платежів. Особу, яка возила транспортний засіб, було визнано винною в цьому правопорушенні та накладено адміністративне стягнення у вигляді штрафу. Водночас платник стверджував, що ввезений автомобіль належить іноземній юридичній особі та згідно з умовами агентського договору призначений для виконання службових функцій в інтересах

цього іноземного підприємства (тобто цей автомобіль не призначений для здійснення транзиту, тому може бути поміщений в митний режим тимчасового ввезення).

Верховний Суд зазначив, що в митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами можуть бути поміщені винятково транспортні засоби комерційного призначення, зазначені в статті 189 Митного кодексу України та в Додатках В.1–В.9, С, D до «Конвенції про тимчасове ввезення».

Комерційне використання означає платне перевезення осіб або промислове чи комерційне платне або безоплатне перевезення вантажів. Особа має надати документи для підтвердження використання легкового автомобіля з комерційною метою в розумінні статті 189 Митного кодексу України та Додатка С до «Конвенції про тимчасове ввезення», зокрема білетно-облікову документацію або товарно-транспортний документ (міжнародну автомобільну накладну [CMR]).

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 14 травня 2020 року у справі № 813/2837/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89217811>

2.2. Про використання пільгового (преференційного) режиму зони вільної торгівлі під час ввезення товарів на митну територію України

Платник уважав наданий сертифікат EUR.1 оформленим правильно, з відповідністю всім необхідним вимогам для застосування преференційного режиму ставок ввізного мита згідно з «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Митний орган склав картку відмови в прийнятті митної декларації, мотивуючи це порушенням умов преференційного режиму ставок ввізного мита у зв'язку з неправомірним застосуванням пільг для товарів, які входять у кілька партій експортованих товарів. Контрольний орган уважав, що видача сертифіката EUR.1 на такі товари не була обґрунтована, а термін дії сертифіката закінчився.

Правовий висновок Верховного Суду полягає в тому, що використання пільгового (преференційного) режиму зони вільної торгівлі під час ввезення товарів на митну територію України можливе, якщо дотримано три основні умови: імпортований в Україну товар походить з країн Європейського Союзу; супроводжується документами, що підтверджують країну походження товару; транспортується з Європейського Союзу безпосередньо в Україну.

Якщо зазначені в сертифікаті відомості відповідають декларованим та дозволяють провести однозначну ідентифікацію товару, а будь-які обставини щодо невизнання такого сертифіката відсутні

в контрольного органу, то вбачається можливим встановити країну походження товару і це є достатньою та безумовною підставою для застосування режиму вільної торгівлі.

Звертаючись до адміністративного суду, було заявлено, зокрема, позовну вимогу про зобов'язання відновити режим вільної торгівлі до товару, що пройшов процедуру митного оформлення. Водночас ці правовідносини перебувають поза межами юрисдикції судів. Суд не може підміняти державний орган, рішення якого оскаржується, ухвалюючи замість нього рішення, яке визнається протиправним, інше рішення, яке б відповідало закону, а також давати вказівки, які б свідчили про вирішення питань, що належать до компетенції такого суб'єкта владних повноважень. Наведене узгоджується з позицією Європейського суду з прав людини, який неодноразово зазначав, що завдання суду під час виконання його контрольної функції не полягає в заміщенні органів державної влади, суд не може підміняти думку національних органів будь-якою своєю думкою.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 26 липня 2022 року у справі № 815/2656/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105465868>

2.3. Про підстави для незастосування сертифікатів EUR.1 з метою надання товарам преференційного режиму

Після завершення митного оформлення контрольний орган звернувся до уповноваженого органу Республіки Польща щодо підтвердження автентичності та правильності декларацій інвойс, складених на інвойсах, а також сертифікатів з перевезення товару EUR.1, поданих для митного оформлення. За результатами проведення перевірки цих документів про походження товару, уповноважений орган Республіки Польща надав відповідь, що під преференційний режим не підпадають товари, вказані в деклараціях про походження та сертифікатах з перевезення EUR.1. Під час проведення перевірки експортер товарів не надав жодних доказів чи документів, що дозволяють застосувати преференційні правила походження товарів.

Верховний Суд постановив, що положення норм, які встановлюють вимоги до запиту митного органу країни імпорту, мають диспозитивний характер, не визначають обов'язкових умов щодо його оформлення в частині обґрунтування сумнівів, що виникли в контрольного органу. Згідно зі змістом пунктів 1, 2 статті 33 Протоколу I до «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» подальші перевірки підтверджень походження необхідно здійснювати в довільному порядку або тоді, коли митні органи країни імпорту мають обґрунтовані сумніви

в достовірності таких документів, статусі походження відповідних товарів або виконанні інших вимог цього Протоколу. З метою реалізації положень пункту 1 цієї статті митні органи країни імпорту мають повернути сертифікат з перевезення товару EUR.1 та інвойс, якщо він був поданий, декларацію інвойс або копії цих документів митним органам країни експорту, вказавши, якщо це доречно, причини запиту. Будь-які отримані документи й інформація, що вказують на недостовірність інформації, наведеної в підтвердженні походження, мають бути передані на користь запиту про перевірку.

Якщо компанія-експортер товару отримала сертифікати EUR.1 декларативно (повідомивши компетентні органи іноземної країни про походження товарів з території Європейського Союзу), але під час перевірки документально не змогла підтвердити походження вказаних товарів, то хоча сертифікати EUR.1 і вважаються дійсними (якщо були видані), але їх не можна застосовувати для надання товарам преференційного режиму (оскільки вони не пройшли належну перевірку). Зазначення відомостей про характеристики товарів (преференційне походження), які відрізняються від даних, отриманих від уповноважених органів іноземних держав, призводить до безпідставного застосування преференційних ставок ввізного мита, замість застосування повних ставок ввізного мита та сплати митних платежів на підставі Митного тарифу України.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 11 серпня 2022 року у справі № 460/8509/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105693419>

2.4. Про завершення митного режиму транзиту

Товар рухався за маршрутом у транзитному митному режимі. Платник як гарант указав на обставини, які перешкодили доставити товар у строк (зокрема, технічна несправність транспортного засобу), тому просив звільнити його від сплати митних платежів. Водночас митний орган склав акт про настання гарантійного випадку та виніс вимогу про сплату митних платежів, оскільки вважав такі обставини не достатніми для звільнення від відповідальності.

Верховний Суд визначив, що дії митного органу зі складання акта про настання гарантійного випадку є лише фіксацією працівниками митного органу інформації щодо руху товару. Така інформація, яка збирається в митному органі, має лише службовий характер і використовується для митного контролю. Митний орган фактично виконує свою компетенцію, фіксуючи факт гарантійного випадку та оформляючи акт. Самі такі дії або акт не породжують правових наслідків для платника та не порушують його прав. Тому оскарження дій, пов'язаних зі складанням акта, не є ефективним способом захисту прав та інтересів платника.

Акт про настання гарантійного випадку є документом, який містить доказову інформацію про порушення вимог митного законодавства. На підставі цього акта митний орган приймає відповідне рішення. У цьому контексті суд має повне право оцінити акт та дії митного органу з його складання, коли вирішується спір щодо оскарження рішення, прийнятого на підставі такого акта.

Митний транзит є важливим етапом переміщення товарів через митну територію України без сплати митних платежів. Основні принципи митного транзиту полягають у тому, що товари та транспортні засоби, які перебувають у транзиті, мають бути в незмінному стані та не використовуватися з іншою метою, крім транзиту.

Приписи Митного кодексу України не суперечать вимогам Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, згідно з якими мито не сплачується лише в контексті виконання умов транзиту митної служби, а також що обов'язково встановлюється достатній для транзитної операції строк транзиту, а митний транзит завершується представленням товару митному органу призначення у встановлений строк. Для продовження строку транзиту відповідна особа має звернутися з проханням до митного органу, зазначаючи причини, які митний орган може визнати обґрунтованими.

Важливим аспектом є дотримання встановлених строків доставки товарів до митниці призначення. Відповідно до законодавства, митний режим транзиту завершується вивезенням товарів за межі митної території України. Щоб завершити митний транзит, особа, відповідальна за дотримання вимог митного режиму, має подати товари до митного органу призначення до закінчення встановленого строку.

У разі порушення встановлених вимог щодо переміщення товару в режимі транзиту відповідальність може бути покладена на перевізника або на гаранта, якщо перевищений строк доставки товарів. Наведений підхід відповідає вимогам чинного законодавства та міжнародних угод з митних питань і забезпечує правильне застосування митних процедур і вирішення спірних питань.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 15 вересня 2022 року у справі № 802/18/18-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264210>

2.5. Про митний режим тимчасового ввезення флексітанка

Платник митних платежів помістив флексітанки в режим тимчасового ввезення під час здійснення експорту соєвої олії в флексітанках за зовнішньоекономічними контрактами. Контракт не закріплював можливість транспортування безпечних наливних вантажів, розміщених у флексітанках самостійно (без встановлення у 20-футові універсальні контейнери) або за допомогою будь-яких інших виробів

транспортного обладнання (крім 20-футових універсальних контейнерів). Декларант стверджував, що флексітанки необхідно розглядати як пакувальний матеріал, а не самостійний товар, тому обрав митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від митних платежів. Контрольний орган зауважив, що платник неправильно класифікував митний режим для флексітанків.

Правовий висновок Верховного Суду полягає в тому, що правомірним є декларування в митній декларації товару «флексітанки чотиришарові, з еластичної високоміцної поліетиленової плівки» в митному режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами. Єдиним можливим способом застосування флексітанку відповідно до умов контракту є використання його як допоміжного обладнання для встановлення у 20-футові універсальні контейнери і розміщення в ньому безпечних наливних вантажів (олій соняшникової рафінованої, соняшникової сировини, соєвої сировини).

Основною ознакою пакування є те, що воно служить або призначене служити в тому стані, у якому ввозиться на митну територію України, та придатне для використання за призначенням без допомоги або застосування будь-яких інших предметів, речей, виробів тощо. Зважаючи на сферу застосування, опис та функціональне використання, флексітанк (зворотне допоміжне обладнання, яке встановлюється у 20-футових універсальних контейнерах) є додатковим пристосуванням та обладнанням для контейнерів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 11 листопада 2022 року у справі № 324/579/17 (2-а/324/24/2017) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107291146>

2.6. Про митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та податками

Згідно з умовами зовнішньоекономічного контракту платник ввіз на митну територію України паперові мішки, призначені для пакування деревного вугілля. Відповідно до митної декларації імпортований товар було оформлено в митному режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та податками. За результатами заходів податкового контролю митний орган установив, що імпортований вантаж не відповідав вимогам Додатка В.3 до «Конвенції про тимчасове ввезення щодо повторного використання упаковки», тому під час розмитнення цього товару не було підстав для звільнення від сплати, зокрема, податку на додану вартість.

Верховний Суд указав, що товари можуть бути поміщені в митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами або з умовним частковим звільненням. Повне звільнення від оподаткування митними платежами

можна застосувати до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, повітряних суден (які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу), зазначених у статті 189 Митного кодексу України та в Додатках В.1–В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбульської конвенції), на умовах, визначених цими Додатками.

У розділі 1 Спеціального додатка G до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотської конвенції) визначено, що дозвіл на тимчасовий ввіз з повним умовним звільненням від мита та податків можна надавати щодо товарів, визначених, зокрема, в Додатку В.3 «Контейнери, піддони, упаковки, зразки та інші товари, що ввозяться в рамках торгової операції» до Стамбульської конвенції. У коментарях Всесвітньої митної організації до Кіотської конвенції в Рекомендаціях до Спеціального додатка G зазначено, що положення Додатка В.3 до Стамбульської конвенції застосовується до упаковки, придатної для повторного використання. Тому митний режим тимчасового ввезення не може бути застосований до паперових мішків, призначених для пакування деревного вугілля як палива. Така тара (упаковка) не придатна для повторного використання і не відповідає визначенню товарів, зазначених у статті 105 Митного кодексу, а також у Додатку В.3 до Стамбульської конвенції.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 10 січня 2024 року у справі № 817/1500/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116212276>

2.7. Про підтвердження форс-мажорних обставин у зоні АТО для припинення митного режиму тимчасового ввезення транспортного засобу

Колишній працівник батальйону патрульної поліції особливого призначення «Харків» звернувся до митниці із заявою про припинення режиму тимчасового ввезення для транспортного засобу. Автомобіль, увезений на митну територію України у режимі «тимчасове ввезення», був суттєво пошкоджений під час виконання службових обов'язків у зоні АТО і не підлягав відновленню. Митниця відмовила в задоволенні заяви з огляду на відсутність документів, виданих Торгово-промисловою палатою України, які б підтверджували аварію чи обставини непереборної сили, а також неможливість проведення огляду пошкодженого транспортного засобу у зв'язку з його місцезнаходженням в зоні АТО. Декларант уважав таке рішення митниці необґрунтованим і незаконним, оскільки воно не враховує обставини, що перешкоджають виконанню зобов'язання щодо зворотного вивезення транспортного засобу з огляду на форс-мажорні обставини та надані докази для їх підтвердження, зокрема довідку від правоохоронних органів, що підтверджує знищення транспортного засобу в зоні проведення АТО.

Згідно з висновком Верховного Суду обставини непереборної сили, такі як стихійні лиха, військові дії та інші події, що перешкоджають виконанню зобов'язань, можуть бути визнані на підставі відповідних документальних доказів. Для підтвердження форс-мажорних обставин у такому випадку достатніми є акти списання транспортних засобів та довідки від державних органів або органів місцевого самоврядування. Зазначені документи мають підтверджувати факт і тривалість відповідних обставин непереборної сили, які перешкоджають виконанню зобов'язань щодо митного режиму тимчасового ввезення транспортного засобу. Ухвалюючи рішення про подальші дії з митним режимом та звільнення від відповідальності, необхідно враховувати всі обставини справи, зокрема достовірність поданих доказів та їхній взаємозв'язок з юридичними фактами.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 30 квітня 2024 року у справі № 820/4119/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118736202>

3. Ввізне мито

3.1. Митні платежі

3.1.1. Про встановлення наявності поважних причин пропуску загального строку для реалізації особою права на звільнення від оподаткування митними платежами товарів, які ввозять у зв'язку з переселенням на постійне місце проживання в Україну

Декларант звернувся до митниці із заявою про продовження терміну заміни митного режиму для автомобіля з метою розмитнення в пільговому режимі, оскільки пропуск шестимісячного строку був обумовлений поважними, на переконання платника, причинами (перебуванням за кордоном для догляду за бабусею та ремонту автомобіля). Митниця відмовила в задоволенні заяви з огляду на відсутність документальних підтверджень цих обставин та те, що автомобіль перебував на території України протягом пільгового періоду.

Верховний Суд зазначив, що законодавець закріпив загальний шестимісячний строк для реалізації особою свого права на звільнення від оподаткування митними платежами ввезених товарів у зв'язку з переселенням на постійне місце проживання в Україну. Водночас такий строк може бути продовжений контрольним органом за наявності підстав, визначених пунктом 3 частини десятої статті 374 Митного кодексу України. До таких підстав продовження загального строку належать: а) аварія; б) обставини непереборної сили; в) хвороби; г) інші поважні причини. Перелік підстав для продовження загальних строків

пільгового ввезення товарів відповідними категоріями громадян є вичерпним і не підлягає розширеному тлумаченню. За загальним правилом, поважними є такі причини пропуску відповідного загального строку, які об'єктивно відбулися (об'єктивний фактор) та такі, що можна поза розумним сумнівом визнати як поважні з боку суб'єкта правозастосування (суб'єктивний фактор).

Наявність поважних причин, з урахуванням яких особа не змогла своєчасно реалізувати надане законодавством право на звільнення від оподаткування митними платежами, має бути підтверджена належним чином оформленими документами (наявність об'єктивного фактора). Суб'єктивний фактор встановлюється на підставі вмотивованого внутрішнього переконання суб'єкта правозастосування в тому, що внаслідок наявності поважних причин особа не змогла реалізувати надане право протягом загального шестимісячного строку. Спеціальний продовжений дворічний строк можна застосовувати тільки, якщо належним чином підтверджено наявність поважних причин пропуску загального строку.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 17 липня 2020 року у справі № 1.380.2019.001662 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458499>

3.1.2. Про оподаткування митом майна, що ввозять в Україну як внесок до статутного капіталу підприємств з іноземними інвестиціями

Увезене на територію України обладнання є іноземною інвестицією, а декларант має статус підприємства з іноземними інвестиціями. Платник оформив товар без сплати митних платежів внаслідок використання пільгової системи, яка встановлювала звільнення від оподаткування ввізним митом товарів (крім товарів для реалізації або використання з метою, безпосередньо не пов'язаною з провадженням підприємницької діяльності), ввезених іноземними інвесторами на митну територію України на строк не менше трьох років на підставі Закону України «Про режим іноземного інвестування» з метою інвестування на підставі зареєстрованих договорів або як внесок до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями. За результатами перевірки контрольний орган встановив порушення щодо обґрунтування застосованих пільг та звільнення від оподаткування під час митного оформлення іноземних інвестицій та прийняв податкові повідомлення-рішення про збільшення платнику грошового зобов'язання із застосуванням штрафних санкцій. Суди попередніх інстанцій підтвердили факт реєстрації майна як іноземної інвестиції.

Правовий висновок Верховного Суду полягає в тому, що на час виникнення спірних правовідносин Митний кодекс України встановлював режим умовного звільнення від оподаткування під час митного оформлення товарів, які розмитнювали як внесок іноземного

інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями. Окрім заборони відчужувати такі товари протягом трьох років з часу їх зарахування на баланс підприємства, умовою, що дозволяє суб'єктам господарювання використовувати спеціальний митний режим, є те, що такий товар був ввезений відповідно до вимог, закріплених Законом України «Про режим іноземного інвестування», норми якого прямо дозволяли державну реєстрацію іноземних інвестицій та імперативно зазначали, що незареєстровані іноземні інвестиції не дають права на одержання пільг і гарантій.

Негативні наслідки для платника, який скористався особливим режимом оподаткування згідно зі статтею 287 Митного кодексу України, настають не лише в разі відчуження таких товарів раніше спливу трьох років з часу їх зарахування на баланс (у такому випадку ввізне мито сплачується на загальних підставах), а також коли платник скористався вказаною пільгою безпідставно (під час ввезення товару, задекларованого як іноземна інвестиція, але без її державної реєстрації). Положення Митного кодексу України не звільняли від обов'язку державної реєстрації таких інвестицій (внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями) у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2013 року № 139 «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації) іноземних інвестицій та її анулювання» (чинною на час виникнення спірних правовідносин).

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 24 листопада 2020 року у справі № 813/16/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93053214>

3.1.3. Про повернення помилково та/або надмірно сплачених митних платежів

Платник звернувся до суду з позовом, у якому просив визнати протиправною бездіяльність контрольного органу щодо нескладення висновку про повернення надмірно сплачених до Державного бюджету платежів і неподання цього висновку для виконання до органу казначейства, а також зобов'язати суб'єкта владних повноважень скласти відповідний висновок і подати його на виконання. Позивач звертався до рішення суду у справі про коригування митної вартості, яким було скасовано рішення контрольного органу та зобов'язано скласти висновок про повернення надмірно сплачених митних платежів. Митниця вказувала на те, що заяви про повернення надміру сплачених сум платежів надійшли пізніше встановленого строку та не містили відповідної інформації.

Верховний Суд виснував, що повернення помилково та/або надмірно сплачених митних платежів із Державного бюджету України є виключними повноваженнями митних органів і органів державного казначейства, тому суд не може підміняти державний орган

і вирішувати питання саме про стягнення таких платежів. Суд не позбавлений права зобов'язати суб'єкта владних повноважень вчинити дії, прийняти рішення тощо, тобто виконати обов'язок, прямо закріплений нормами законодавства, від виконання якого суб'єкт владних повноважень ухиляється.

Зобов'язання контрольного органу підготувати висновок про повернення надмірно сплачених митних платежів, за наявності відповідних обставин справи, є ефективним і належним способом відновлення порушеного права платника, що виключає подальші протиправні рішення, дії чи бездіяльність відповідного органу.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 16 квітня 2021 року у справі № 815/4834/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96339546>

3.1.4. Про пільги, запроваджені у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

Митне оформлення товару було здійснено відповідно до самостійно заявлених платником відомостей та наданих документів за ставками без застосування преференції «203». Платник у підрозділі «Засоби індивідуального захисту» розділу «Медичне обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим COVID-19» митної декларації відобразив інформацію про нарахування та сплату митних платежів без застосування податкових пільг за медичні маски, що ввозили на територію України. Контрольний орган відмовив у внесенні змін до декларації та звільненні від нарахування мита на цей товар після набуття чинності спеціальних норм закону, спрямованого на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням COVID-19.

Верховний Суд зазначив, що держава запровадила податкові пільги після 17 березня 2020 року для операцій з постачання на митну територію України ввезених товарів (медичних виробів та/або медичного обладнання, перелік яких визначає Кабінет Міністрів України), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню, поширенню, локалізації та ліквідації спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», який Верховна Рада України прийняла 30 березня 2020 року, набрав чинності 02 квітня 2020 року (в день митного оформлення товару), у зв'язку з чим платник не міг бути заздалегідь обізнаним про наявність пільг, визначених цим Законом.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 09 листопада 2023 року у справі № 640/14595/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114805135>

3.2. Преференційне походження товару

3.2.1. Про особливості процедури повернення документів та перевірку інформації в митних органах під час експорту товарів із сертифікатом EUR.1

Платник уклав контракт з компанією з Латвії на купівлю-продаж вантажу – складових частин пристрою плавного частотного пуску (виробник товару з Чеської Республіки, а постачальник – з Латвійської). Ці товари було оформлено в режимі імпорту згідно з електронною митною декларацією. Митниця відмовила в застосуванні режиму вільної торгівлі до зазначених товарів у зв'язку з невідповідністю відомостей про країну походження товарів у митних документах та сертифікатах з перевезення, а також невідповідністю вимогам торговельної практики опису товарів у сертифікатах про походження. Контрольний орган також зазначив про невідповідність кодів товарів у митних документах із заявленими кодами в експортних деклараціях. Декларант звернувся до суду з позовом, у якому просив визнати протиправними та скасувати рішення про відмову в прийнятті митної декларації та митного оформлення товарів через митний кордон України, скасувати рішення щодо відмови у відновленні режиму вільної торгівлі, а також зобов'язати митницю застосувати режим найбільшого сприяння. Оскільки товари було імпортовано з країн Європейського Союзу, платник стверджував, що має право на безмитне ввезення в Україну відповідно до угод про вільну торгівлю. Суди попередніх інстанцій задовольнили позовні вимоги на підставі норм «Договору про зону вільної торгівлі між країнами-учасниками Співдружності Незалежних Держав» і «Правил визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав».

Верховний Суд визнав, що суди попередніх інстанцій неправильно застосували норми матеріального права, не врахували положення «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (учасницями якої є Чеська та Латвійська Республіки), що мали бути застосовані до спірних правовідносин. Установлені в межах пункту 1 статті 29 глави 1 розділу IV цієї Угоди та в Додатку I-A до неї правила визначають, що кожна сторона зменшує або скасовує ввізне мито на товари, що походять з іншої сторони відповідно до графіків, визначених у цій Угоді. Суд касаційної інстанції також указав на неправильне розуміння судами попередніх інстанцій термінів «преференційні ставки ввізного мита» та «пільгові ставки ввізного мита», що призвело до неправильного застосування норм закону та задоволення позовних вимог, які не ґрунтувалися на законі. Сумніви митного органу щодо країни походження товару не можуть бути підставою для відмови в митному оформленні, а є лише підставою для перевірки таких відомостей в установленому законом порядку.

Митні органи країни імпорту мають повернути сертифікат з перевезення товару EUR.1 та інвойс, якщо він був поданий, декларацію інвойс або копії цих документів митним органам країни експорту, а також указати причини запиту, якщо це доречно. Будь-які отримані документи та інформація, що вказують на недостовірність інформації, наведеної в підтвердженні походження, мають бути передані в контексті запиту про перевірку.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 01 серпня 2019 року у справі № 400/2924/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83413230>

3.2.2. Про адміністрування мита

Митниця відмовила в прийнятті декларації з огляду на неможливість застосування преференційного режиму, оскільки інформація в декларації не відповідала вимогам, установленим в додатку IV Протоколу 1 до «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Митниця запропонувала подати нову митну декларацію із зазначенням в графі 36 коду преференції 0000000000 або надати належним чином оформлені документи, які підтверджують походження товарів згідно з вимогами Протоколу 1. Декларант звернувся до суду з позовом про скасування картки відмови у прийнятті митної декларації, зазначаючи, що всі необхідні документи для митного оформлення були надані, включаючи документ «Preferential Proof at Original for Invoice» про преференційне походження товару. Суди попередніх інстанцій встановили, що хоча декларація інвойс була складена відповідно до вимог Протоколу 1, але митний орган відхилив її через наявність формальних помилок.

Верховний Суд зазначив, що заповнений експортером документ про преференційне походження товару до рахунку, у якому підтверджене походження товару з країни Європейського Союзу, є невіддільною частиною попередньо поданої декларації інвойс, яка безпосередньо відсилає до рахунку. У цьому разі підлягають застосуванню застереження, визначені в Додатку IV Протоколу 1 до Угоди про асоціацію щодо можливості не зазначати свідчення, якщо така інформація наявна в документі.

У межах цієї справи піддається перевірці можливість врахування митницею поданого документа «Preferential Proof at Original for Invoice» з метою використання тарифної преференції на ставку мита під час митного оформлення товару. Згідно з Митним кодексом України, ввізне мито може бути диференційованим щодо товарів з держав, які уклали з Україною митні союзи або утворили з нею зони вільної торгівлі. Якщо міжнародним договором, який має обов'язкову силу для України,

встановлено спеціальний преференційний митний режим, то застосовуються преференційні ставки ввізного мита, визначені Митним тарифом України. У разі застосування такого режиму документи, що підтверджують країну походження товару, необхідні лише, якщо це закріплено міжнародним договором, який має обов'язкову силу для України. Протокол 1 до Угоди про асоціацію, що стосується визначення концепції «походження товарів» і методів адміністративного співробітництва, встановлює, що товари, які походять з Європейського Союзу або з України, підлягають преференційному режиму за умови подання декларації інвойс, наданої експортером до інвойса або іншого комерційного документа, що достатньо детально описує розглядувані товари. Отже, поданий декларантом документ «Preferential Proof at Original for Invoice» може бути підтвердженням преференційного походження товару в разі відповідності вимогам, установленим Протоколом 1 до Угоди. Такі помилки, як одруки, не можуть бути підставою для відхилення документа, якщо вони не ставлять під сумнів правильність інформації, вказаної в документі.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 23 жовтня 2019 року у справі № 200/2313/19-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85154071>

3.2.3. Про використання пільгових ставок ввізного мита під час митного оформлення товарів

Платник ввіз товари на митну територію України і скористався тарифними преференціями під час митного оформлення, хоча й не надав необхідний сертифікат з перевезення EUR.1 для підтвердження походження товару. Контрольний орган за результатами документальної перевірки донарахував митні платежі та податок на додану вартість. Згідно з позицією контрольного органу декларування товарів і використання преференційного режиму оподаткування було здійснене з порушенням вимог Протоколу 1 та Положення про митні декларації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 року № 450, оскільки платник оформив кілька партій товару окремими митними деклараціями, але сукупна вартість товару в одній партії перевищувала 6000 євро.

Верховний Суд підтвердив правомірність донарахування митних платежів і податків контрольним органом. Суд зазначив, що для застосування преференційного режиму митного оформлення товарів під час їх ввезення з країн Європейського Союзу відповідно до «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» необхідно було дотримати порядок, зокрема, щодо пред'явлення сертифіката перевезення товару EUR.1. Суд

підтвердив, що конкретні товари мають бути переміщені від відправника до одержувача під спільним товарно-транспортним документом, щоб їм можна було вважати однією партією. Відсутність сертифіката перевезення товару EUR.1, якщо сукупна вартість ввезеного товару на підставі окремої автотранспортної накладної CMR перевищувала 6000 євро, вказує на недотримання умов застосування тарифних преференцій.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 25 листопада 2020 року у справі № 260/1385/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93081171>

3.2.4. Про застосування тарифної преференції, встановленої щодо товарів, імпортованих з країни Європейського Союзу

Походженням виробничої лінії платника податків був Європейський Союз. Постачання виробничої лінії та її ввезення на митну територію України відбувалось у розібраному стані. Митне оформлення виробничої лінії було здійснено за єдиним кодом згідно з УКТ ЗЕД без будь-яких зауважень зі сторони митниці щодо сертифікатів походження товару форми EUR.I. Платник застосував преференцію (звільнення від сплати ввізного мита) на підставі «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Контрольний орган за результатами перевірки дійшов висновку, що у зв'язку з відсутністю в платника єдиного сертифіката походження товару (виробничої лінії) складові комплектного об'єкта не можуть бути визнані такими, що мають преференційне походження з Європейського Союзу для надання режиму вільної торгівлі на підставі Угоди про асоціацію та не мають права на преференцію. Тому ввізне мито щодо ввезеного обладнання (виробничої лінії) має справлятися за ставкою 5 %, а база оподаткування операцій із ввезення цього обладнання на митну територію України – з урахуванням суми ввізного мита.

Згідно з правовим висновком Верховного Суду у методичних рекомендаціях щодо правил преференційного походження, які застосовуються між країнами Європейського Співтовариства та іншими країнами-учасниками, акцентовано на важливості спрощення процедур імпорту. Зокрема, вказано про необхідність використання єдиного сертифіката походження на весь товар перед експортом першої партії. Стаття 26 Протоколу щодо правил визначення преференційного походження дає імпортерам можливість запитати дозвіл на імпорт великогабаритних елементів частинами. До кожного відправлення додається єдиний сертифікат походження товару, спрощуючи процедуру митного оформлення. Це спрямовано на уникнення подання окремих сертифікатів походження на кожне постачання або партію та особливо актуально для виробничого обладнання, що імпортують

частинами. Митні органи країни-імпортера мають право розглядати та затверджувати такі запити, спрощуючи процес імпорту. Норми чинного митного законодавства (з урахуванням міжнародних договорів та угод, учасниками яких є Україна) не забороняють імпортеру для застосування преференційної ставки ввізного мита подавати сертифікати походження на кожну частину комплектного об'єкта замість єдиного документа-підтвердження.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 19 травня 2023 року у справі № 140/211/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110972321>

3.2.5. Про застосування преференційного режиму на товар, який походить з Європейського Союзу

Контрольний орган за результатами перевірки встановив безпідставне застосування платником умовного преференційного режиму на товар, походженням з Європейського Союзу, ввезений на територію України за митною декларацією, що призвело до заниження податку на додану вартість і мита на товари, які ввозять суб'єкти господарювання на митну територію України. Платник не погодився з цими висновками, оскільки митна декларація та сертифікат з перевезення EUR.1, у яких було задекларовано товар під час ввезення на митну територію України, були прийняті митним органом, а імпортований товар випущений у вільний обіг. Митне оформлення товару було здійснено без будь-яких зауважень, що підтверджує надання достатньої кількості документів щодо преференції зі сплати митних платежів.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду сертифікат з перевезення товару EUR.1 – це документ, що видають митні органи країни експорту під час застосування преференційних ставок ввізного мита для підтвердження відповідності товару правилам визначення преференційного походження, встановленим в «Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони».

Сертифікат з перевезення товару EUR.1 має бути виданий митними органами країни-члена Європейського Союзу або України, якщо розглядувані товари можна визнати такими, які походять з Європейського Союзу або України, що відповідає іншим умовами Протоколу 1 до цієї Угоди. Сертифікат з перевезення товару EUR.1 має бути виданий митними органами та переданий експортерів відразу після здійснення чи забезпечення фактичного експортування товару.

Обов'язок ужити всіх належних заходів для перевірки статусу походження товарів, забезпечити правильне заповнення бланків сертифіката з перевезення товару EUR.1 покладено на митні органи, які

видають сертифікати з перевезення товару EUR.1. Для виконання цього завдання контрольні органи мають право вимагати надання будь-яких доказів і здійснювати будь-яку перевірку рахунків експортера та інші перевірки, які вважатимуть належними. Ці органи мають також забезпечити правильне заповнення бланків, зокрема, перевірити, чи заповнено призначену для опису товарів комірку, щоб зловмисне дописування було неможливим.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 12 травня 2023 року у справі № 140/1130/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110826985>

3.2.6. Про підтвердження походження товару та повернення митних платежів

Платник звернувся до митного органу із заявою про відновлення преференційного режиму до експортованого товару та повернення надмірно сплачених митних платежів. Декларант подав необхідні документи для відновлення преференційного режиму вільної торгівлі для товару «Суміш залізовмісного металургійного фракційного складу 20-200 мм код згідно з УКТ ЗЕД 7204 49 90 00». Водночас на момент оформлення товару був відсутній лише сертифікат, який не був виданий з вини контрольного органу. Митний орган відмовив у задоволенні заяви без зазначення підстав такої відмови. Після цього платник двічі звертався до контрольного органу з повторними заявами про відновлення режиму вільної торгівлі, але отримав повідомлення про можливість відновлення режиму преференцій лише за умови надання документів, що підтверджують походження товару з України.

Верховний Суд виснував, що сертифікат з перевезення товару EUR.1 є документом, який підтверджує статус преференційного походження товару відповідно до «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Такий сертифікат є доказом того, що товар (-и) відповідає (-ють) вимогам правил визначення преференційного походження.

Документом, який підтверджує преференційне походження товару «Суміш залізовмісного металургійного фракційного складу 20-200 мм код згідно з УКТ ЗЕД 7204 49 90 00» є сертифікат з перевезення товару, виданий митницею на підставі належних документів, що підтверджують статус товару на підставі Закону України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 17 листопада 2023 року у справі № 160/12677/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115001820>

4. Установлення та коригування митної вартості

4.1. Про митне оформлення товарів згідно з митними деклараціями

Покупець-резидент уклав зовнішньоекономічні контракти з нерезидентом щодо постачання холодильного обладнання. Відповідно до укладених контрактів було завезено на митну територію України товар «Мультикомпресорні системи конденсаторного типу», про що складено відповідні митні декларації. Під час митного оформлення митниця виявила, що в митних деклараціях відсутня інформація про конденсатори як складові частини заявлених мультикомпресорних систем, що впливає на класифікацію товарів згідно з митним кодом та ставку ввізного мита. Декларант стверджував, що відсутність інформації про конденсатори є лише технічною помилкою в митних деклараціях, а фактично ввезені товари були укомплектовані конденсаторами, тому ввізне мито було обчислено правильно.

Верховний Суд визнав, що відсутність у графі 31 вантажних митних декларацій «опис товару» вказівки на наявність у складі товару «мультикомпресорні системи конденсаторного типу» конденсатора не вказує на їхню відсутність у складі такої системи під час митного оформлення товарів згідно з митними деклараціями.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 12 листопада 2020 року у справі № 823/1081/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92811133>

4.2. Про конвертування вартості товару з доларів США у євро під час визначення митної вартості товарів

Під час імпорту мотоциклів з США їхня митна вартість в рахунках-фактурах була визначена в доларах США. Компанія-відправник, зареєстрована в країні Європейського Союзу, визначила митну вартість імпортованого товару в експортних деклараціях у валюті євро. Під час митного оформлення декларант не надав митниці документів, які б підтверджували конвертування вартості товару з доларів США у євро. Тому митний орган висунув сумніви в правильності визначення митної вартості товарів, ураховуючи отримані із зовнішніх джерел відомості. Платник стверджував, що було надано всі необхідні документи, які підтверджують задекларовану митну вартість товарів.

Згідно з висновком Верховного Суду експортер здійснює конвертацію митних вартостей товарів у валюту країни Європейського Союзу з урахуванням даних банківської системи Європейського Союзу. Відповідною датою конвертації є дата перерахунку коштів через фінансову установу або дата подання митної декларації країни відправлення. Ціною продажу для платника є ціна, зазначена

відправником у рахунках-фактурах, відповідно до курсу валют на території Європейського Союзу на момент операції. Конвертація валют не вказує на те, що такі документи мають цінову розбіжність.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 03 травня 2023 року у справі № 140/6689/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110616325>

4.3. Про прайслист у контексті коригування митної вартості товарів

Постачання товарів було здійснено згідно з умовами CIF «Ікотермс – 2010», відповідно до яких витрати на страхування товарів включені в ціну товарів, виставлену до оплати продавцем у інвойсах. Контрольний орган ухвалив рішення про коригування митної вартості товарів, оскільки подані платником документи для митного оформлення товарів містили розбіжності: 1) відповідно до положень контрактів оплата здійснювалася попереднім платежем або після отримання товару, але ні в контракті, ні в інвойсі строки післяплати не були обумовлені; 2) оплата здійснювалася перерахуванням грошових коштів на рахунок продавця, або за іншими реквізитами, вказаними в додаткових угодах до договору, але до митного оформлення додаткові угоди не були надані; 3) у страхових полісах був відсутній номер інвойсу, згідно з яким здійснювалося митне оформлення вантажу; в експортній декларації не були зазначені дані про контракт, відповідно до якого відбувалося постачання, хоча така графа містилася в експортній декларації; надані прайслисти на умовах постачання CIF вказували на суб'єктивну спрямованість пропозицій та суперечили суті прайслиста.

Верховний Суд виснував, якщо контрагент здійснював страхування та митне очищення експорту, платник не підлягає відповідальності за повноту відомостей, наведених у страхових документах та експортній декларації. Ненадання декларантом додаткових угод до контракту не має наслідком наявності розбіжностей у поданих документах, якщо зовнішньоекономічний контракт визначає платіжні реквізити сторін і не було потреби в укладанні додаткових угод.

Відсутність платіжних документів про оплату поставлених товарів має наслідком відстрочку платежу та не вказує на зниження платником митної вартості товару. Подані до митного оформлення товарів інвойси є розрахунково-платіжними документами, у яких покупцю виставляються суми до сплати, а також міститься вся необхідна інформація для визначення митної вартості товару за ціною договору.

На законодавчому рівні відсутнє визначення складових (реквізитів) прайслиста, який продавець може оформлювати в довільній формі та на власний розсуд. Тому будь-які сумніви в правильності складання прайслиста не повинні впливати на висновок митного органу про необхідність коригування митної вартості товару.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 10 травня 2023 року у справі № 815/1780/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110803002>

4.4. Про коригування митної вартості товарів під час оформлення вантажних накладних CMR

Митний орган визначив підставою для ухвалення рішень про коригування митної вартості товарів, які платник переміщував через митний кордон України, неможливість використання застосованих методів визначення митної вартості у зв'язку з відсутністю в контрольного органу та декларанта інформації про ідентичні товари і вартісної основи для розрахунку митної вартості. Джерелом інформації для коригування митної вартості контрольний орган указав декларації інших платників. Декларант зазначив, що рішення про коригування митної вартості товарів не містять відомостей, які саме документи, подані під час митного оформлення товару, не містили всіх відомостей, що підтверджують саме числові значення складників митної вартості товару та не давали можливості виконати розрахунки на основі об'єктивних даних, які підтверджені документально та підлягають обчисленню.

Згідно з позицією Верховного Суду умови міжнародного перевезення товарів не стосуються та напряду не впливають на ціну товару. Самі собою недоліки щодо оформлення вантажних накладних CMR (міжнародної автомобільної накладної) не можуть бути підставою для сумніву щодо правильності визначення митної вартості товарів.

Якщо оформлення вантажних накладних CMR, на які вказує митний орган як на дефект, були пояснені платником і впливають із правовідносин продавця щодо зберігання та відвантаження товару, то відсутні нормативно та фактично обґрунтовані підстави для відмови у визнанні задекларованої митної вартості.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 червня 2023 року у справі № 380/1221/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663220>

4.5. Про повноваження контрольного органу витребувати додаткові документи, встановлені частиною третьою статті 53 Митного кодексу України, для підтвердження заявленої митної вартості

Митний орган ухвалив рішення відмовити в митному оформленні товарів, визначити митну вартість за резервним методом, оскільки виявив розбіжності в наданих документах. В експортній декларації не було визначено такий клас товару, як у митній декларації. Декларант на запит митного органу не надав переклад українською мовою копії митної декларації країни відправлення відповідно до статті 254 Митного кодексу України. На переконання контрольного органу, ці обставини виключали можливість перевірити числове значення заявленої митної вартості згідно з основним методом.

Основні висновки Верховного Суду були такими. У процедурах контролю за митною вартістю товару предметом доказування є ціна товару та інші складові митної вартості товару.

Перелік основних документів, які підтверджують митну вартість товарів, наведений у статті 53 Митного кодексу України. Декларант під час митного оформлення імпортованого товару зобов'язаний надати такі документи для підтвердження заявленої митної вартості товару згідно з основним методом (ціною договору).

Повноваження контрольного органу витребувати додаткові документи стосується лише тих документів, які дають можливість пересвідчитись у правильності чи помилковості задекларованої митної вартості, а не всіх документів, визначених статтею 53 цього Кодексу.

Національний класифікатор України ДК 016:2010 «Державний класифікатор продукції та послуг», затверджений наказом Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 року № 457, не розподіляє ввезений товар на класи А і В. Відсутність розподілення товарів за класами в експортній декларації країни відправлення (доданої до митної декларації на підтвердження митної вартості) не є розбіжностями, які є підставою для витребування контрольным органом додаткових документів, якщо інші документи сукупно не викликають сумніву в достовірності задекларованої митної вартості.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 15 лютого 2024 року у справі № 815/5838/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117022750>

4.6. Методи визначення митної вартості товарів

4.6.1. Про відсутність підстав для застосування резервного методу визначення митної вартості товару, якщо декларант не надав запитуваних митним органом документів та немає належного (об'єктивного) обґрунтування неможливості визначення митної вартості товару за першим (основним) методом

Фізична особа придбала у фізичної особи-нерезидента вживаний транспортний засіб і для його митного оформлення згідно з основним методом (ціною договору) звернулася до митниці. Після подання митній службі необхідних документів для митного оформлення, зокрема митної декларації та інших документів щодо ціни транспортного засобу, митниця звернулася до декларанта з проханням подати додаткові документи для підтвердження митної вартості товару. Оскільки декларант не надав необхідну додаткову інформацію, митниця ухвалила рішення про коригування митної вартості товару та склала картку відмови в прийнятті митної декларації.

Правовий висновок Верховного Суду полягав в тому, що ненадання декларантом запитуваних митним органом документів (платіжних

або інших бухгалтерських), за відсутності належного (об'єктивного) обґрунтування неможливості визначення митної вартості товару згідно з першим (основним) методом за відсутності цих документів, не є достатньою підставою для висновку про наявність підстав для застосування відповідачем іншого, зокрема, резервного методу визначення митної вартості товару.

Якщо декларант подав належні та допустимі докази для підтвердження ціни договору купівлі автомобіля, що був у використанні, зазначені документи не містять розбіжностей щодо вартості та вказують, що їхні дані можна обчислити, то митний орган не має права вказувати на обставини, які б викликали обґрунтовані сумніви в достовірності проведеного розрахунку митної вартості товару згідно з ціною договору.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 17 липня 2019 року у справі № 809/872/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83105204>

4.6.2. Про об'єктивність інформації у витягу щодо вартості автомобіля

З метою митного оформлення придбаного в Німеччині автомобіля декларант подав декларацію до контрольного органу. Початково митна вартість транспортного засобу була визначена згідно з першим методом за ціною договору на рівні 1700 євро. Водночас митниця скоригувала цю вартість згідно з методом визначення митної вартості за ціною договору щодо ідентичних товарів. Прийняте рішення було мотивовано результатами порівняння з рівнями митної вартості ідентичних і подібних товарів. Тому митна вартість автомобіля була скоригована та визначена на рівні 4000 євро. Додатково були використані відомості з електронного довідника та інші джерела для підтвердження ціни транспортного засобу. Декларант уважав зроблені митницею висновки безпідставними, оскільки інформація з програмного комплексу SCHWACKE та ПІК ЄАІС ДФС має узагальнений характер. Заперечуючи проти рішення митниці про коригування митної вартості товару, декларант наголошував, що придбав уживаний автомобіль у приватної особи, а не в закладі торгівлі. Єдиним документом, який підтверджує розмір оплати за автомобіль в сумі 1700 євро, є договір купівлі-продажу автомобіля. Після укладання цього договору автомобіль було переоформлено на декларанта, що також підтверджено реєстраційними документами.

Верховний Суд виснував, що саме митний орган має довести, що подані декларантом для митного оформлення документи є недостатніми або у своїй сукупності викликають сумнів у достовірності наданої інформації. Контрольний орган також має надати докази, які б підтверджували відсутність підстав для визначення митної вартості згідно з першим методом.

Ураховуючи обставини того, що поданий для митного оформлення транспортний засіб є уживаним та інформація про його технічний стан за наслідками відповідної експертизи не була подана для оцінки програмним комплексом SCHWACKE, така інформація ґрунтується на різних вихідних даних (вартість продажу з ПДВ та купівлі з ПДВ – 4000 євро та 2650 євро відповідно) і немає обґрунтованих підстав вважати, що зазначена у витязі інформація щодо вартості автомобіля є об'єктивною.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 23 липня 2019 року у справі № 1140/3242/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83220745>

4.6.3. Про підтвердження даних про ціну договору та склад митного правопорушення

Товариство «Грайф Флексіблс Україна» та фірма «Global Textile Company» уклали контракт на виготовлення і продаж поліпропіленової тканини. Під час митного оформлення товару виникли проблеми у зв'язку з відсутністю в товариства «Грайф Флексіблс Україна» документального підтвердження митної вартості товарів. На вимогу митниці декларант не надав додаткові документи, тому було ухвалено рішення про коригування митної вартості товару та складено картки відмови в прийнятті митних декларацій.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду коригування митної вартості товарів здійснюється із застосуванням другорядних методів, якщо дані в наданих документах не підтверджують складових митної вартості товарів.

Дані в наданих декларантом документах, поданих згідно з переліком, визначеним частинами першою, другою та третьою статті 53 Митного кодексу України, не підтверджували складові митної вартості товарів. У разі непідтвердження декларантом належним чином задекларованої митної вартості товарів митний орган діє відповідно до частини другої статті 58 Митного кодексу України щодо здійснення коригування митної вартості товарів із застосуванням другорядних методів.

Якщо встановлено зв'язок продавця та покупця товару в спірних випадках і визначена контрактом ціна товару (яка є нижчою, ніж ціна оформлень аналогічного / подібного товару), митний орган має право прийняти рішення про коригування митної вартості та скласти картку відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 08 серпня 2019 року у справі № 806/36/15 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83552645>

4.6.4. Про обґрунтованість застосування методів визначення митної вартості товарів

У митній декларації в Україні декларант зазначив вартість придбаного в Німеччині автомобіля, включаючи витрати на дозаправлення автомобіля під час його транспортування в Україну. Митниця встановила, що заявлена митна вартість автомобіля нижча за вартість ідентичних товарів, що викликало сумніви в правильності заявленої митної вартості. Наведене стало підставою для витребування додаткових документів, що підтверджують митну вартість транспортного засобу, а також можливості проведення митного огляду та ідентифікації товарів шляхом цифрової фотозйомки. Декларант повідомив митницю про відсутність додаткових документів, які підтверджують митну вартість транспортного засобу, та був змушений оплатити додаткові митні платежі за скоригованою митною вартістю. Рішення митниці про коригування митної вартості товарів ґрунтувалося на інформації автоматизованої системи аналізу та управління ризиками (АСАУР). Водночас у рішенні не було зроблено порівняння характеристик оцінюваного товару та характеристик товару, ціна якого була взята за основу для коригування митної вартості згідно з резервним методом.

Правовий висновок Верховного Суду полягає в тому, що застосування методу визначення митної вартості товарів має бути обґрунтованим. Під час визначення митної вартості товарів учасник митних відносин може застосувати тільки один із різновидів методів – основний або конкретний дорядний метод.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 27 квітня 2020 року у справі № 140/804/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88959816>

4.6.5. Про черговість застосування методів визначення митної вартості товарів

Під час митного оформлення було встановлено розбіжності в документах, які підтверджують митну вартість імпортованого платником автомобіля. У рахунку-фактурі ціна за транспортний засіб становила 21 000 PLN, а в експортній декларації – 21 300 PLN. Зважаючи на неможливість послідовного застосування методів визначення митної вартості (2а та 2б – з огляду на відсутність інформації про ідентичні та подібні товари; 2в та 2г – у зв'язку з відсутністю вартісної основи для розрахунку), митниця визначила митну вартість згідно з резервним методом, використавши цінову інформацію (яка склала 9900 євро) з системи АСАУР. Платник заперечував проти цього та доводив, що надав митниці всі необхідні документи з відомостями, що підтверджують заявлену митну вартість транспортного засобу, включаючи рахунок-фактуру, на підставі якого було придбано автомобіль в Республіці Польща та згідно з яким вартість транспортного засобу становила 21 000 PLN.

Верховний Суд указав, що платник подав до митного оформлення всі документи, визначені частиною другою статті 53 Митного кодексу України, сукупністю яких повністю підтверджено складники митної вартості товару. Сумніви митниці є обґрунтованими, якщо надані декларантом документи містять розбіжності, наявні ознаки підробки або не містять всіх відомостей, що підтверджують дані задекларованої митної вартості товарів.

Основним методом визначення митної вартості товарів, ввезених на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – згідно з ціною договору (вартість операції). Кожний наступний метод застосовується, якщо митна вартість товарів не може бути визначена застосуванням попереднього методу.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 10 червня 2020 року у справі № 1.380.2019.004752 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89757404>

4.6.6. Про застосування резервного методу 2г

Платник придбав у нерезидента уживаний легковий автомобіль. З метою митного оформлення автомобіля на іншу особу декларант подав до митниці електронну митну декларацію та пакет документів для підтвердження митної вартості товару. Митний орган запросив додаткові документи для підтвердження митної вартості товару. У відповідь на запит було повідомлено про відсутність необхідних документів, тому митний орган ухвалив рішення про коригування митної вартості товарів та відмову в прийнятті митної декларації.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду митний орган має право застосувати резервний метод 2г, якщо на пропозицію митниці декларант не надав додаткових документів, а надані документи не дали змоги застосувати перший метод, а відповідно до приписів Митного кодексу України була проведена процедура консультацій, під час якої було встановлено неможливість застосування другорядних методів визначення митної вартості (2а, 2б, 2в, 2г) з наведенням належного обґрунтування неможливості їх застосування.

Документи на ім'я іншої особи про умови придбання автомобіля не можуть вважатися достатніми щодо ціни договору, яка фактично була сплачена або підлягала сплаті саме декларантом за вказаний автомобіль. Тому митний орган не мав достатніх підстав для визнання митної вартості автомобіля згідно з основним методом (ціною договору), суто зважаючи на ціну, вказану у договорі, який укладено не з декларантом. Контрольний орган також мав підстави витребувати додаткові документи, такі як банківські платіжні документи, інші платіжні та бухгалтерські документи, транспортні документи та документи, що стосуються страхування, для підтвердження митної

вартості товару. Оскільки декларант не надав необхідні документи відповідно до вимог митниці, то контрольний орган мав право застосувати резервний метод визначення митної вартості.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 19 червня 2020 року у справі № 1.380.2019.002044 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89928599>

4.7. Контроль правильності обчислення митної вартості

4.7.1. Про доведення митної ціни товару

Декларант уклав угоду з компанією «SASCHA SP. z.o.o» з повною оплатою товару. Продавцем автомобіля була фірма «Suffolk Total Loss Allstate Insurance Company». Декларант подав до митного органу декларацію з митною вартістю вживаного легкового автомобіля за ціною договору та комплект документів для підтвердження задекларованої вартості товару в сумі 1750 доларів США. Водночас контрольний орган відмовив у прийнятті цієї декларації та вимагав додаткові документи з метою з'ясування митної вартості імпортованого товару. Митниця вказала на відсутність документів, що підтверджують фактичні витрати та взаємозв'язок між продавцем і покупцем транспортного засобу. Декларант також не надав платіжне доручення банку, що ускладнило ідентифікацію імпортованого товару.

Висновок Верховного Суду полягає в тому, що основним методом визначення митної вартості товарів є метод за ціною договору. Застосуванню другорядних методів передують процедури консультацій між органом доходів і зборів та декларантом з метою визначення основної вартості згідно з положеннями статей 59, 60 Митного кодексу України.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 31 липня 2018 року у справі № 803/2011/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75644927>

4.7.2. Про контроль правильності обчислення декларантом митної вартості

Декларант подав до митниці документи для підтвердження митної вартості імпортованого транспортного засобу за ціною договору. Водночас митниця скоригувала митну вартість автомобіля у зв'язку з недостатньою інформацією в цих документах щодо складових митної вартості (зокрема, витрат, понесених на транспортування оцінюваного транспортного засобу та здійснення платежів третім особам на користь продавця та відомостей про оплату комісійних, посередницьких послуг).

Верховний Суд виснував, що митні органи мають право здійснювати контроль правильності обчислення декларантом митної вартості, але ці повноваження здійснюються в спосіб, визначений законом, зокрема,

виребування додаткових документів на підтвердження задекларованої митної вартості може відбуватися тільки в разі наявності обґрунтованих сумнівів у достовірності поданих декларантом відомостей.

Такі сумніви можуть бути зумовлені неповнотою поданих документів для підтвердження заявленої митної вартості товарів, невідповідністю характеристик товарів, зазначених у поданих документах, митному огляду цих товарів, порівнянням рівня заявленої митної вартості товарів з рівнем митної вартості ідентичних або подібних товарів, митне оформлення яких уже здійснене, тощо. Наявність у митного органу обґрунтованого сумніву в правильності визначення митної вартості є обов'язковою, оскільки з цією обставиною закон пов'язує можливість вилучення додаткових документів у декларанта та надає митниці право вчиняти наступні дії, спрямовані на визначення дійсної митної вартості товарів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 02 липня 2020 року у справі № 803/916/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90155086>

4.7.3. Про застосування положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони для ввезення на митну територію України товарів, імпортованих частинами

Контрольний орган у межах перевірки встановив, що платник використав тарифну пільгу для звільнення від оподаткування ввезим митом під час ввезення обладнання частинами (складових частин комплектного об'єкта «Автоматичне обладнання для технології порошкового фарбування», виготовленого у Данії). Після ввезення першої частини комплектного об'єкта не було надано єдиного підтвердження походження товару, а декларація-інвойс, складена уповноваженим (схваленим) експортером, була подана до митного органу лише через 10 місяців після завершення митного оформлення комплектного об'єкта та не містила необхідної інформації для ідентифікації складників комплектного об'єкта, що унеможливило їхню ідентифікацію чи підтвердження преференційного походження з Данії. Брак документального підтвердження походження товару на дату ввезення першої його частини став підставою для висновку про неправомірне використання платником пільги. Податковий орган не надсилав запитів щодо країни походження товару, зазначеної в митних деклараціях, відповідно до статті 45 Митного кодексу України.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду положення «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» застосовуються до торгівлі товарами, що походять з територій Сторін. Для цих цілей термін «походження»

означає, що товар підпадає під правила походження, викладені в Протоколі І «Щодо визначення концепції «походження товарів» і методів адміністративного співробітництва» до вказаної Угоди. Норми Протоколу І є спеціальними щодо підтвердження країни походження товару для надання преференцій, установлених цією Угодою.

У разі ввезення на митну територію України розібраних чи незібраних товарів, імпортованих частинами, після ввезення першої частини потрібно надати контрольному органу, що здійснює митне оформлення, єдине підтвердження походження товарів відповідно до вимог статті 16 Розділу V Протоколу І до зазначеної Угоди.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 13 грудня 2021 року у справі № 240/10799/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101990370>

4.7.4. Про визначення митної вартості імпортованого транспортного засобу з дефектами технічного стану

Уповноважена особа від платника подала до митного контролю й оформлення електронну декларацію, якою визначено митну вартість ввезеного транспортного засобу в сумі 40 500 EUR. Для підтвердження правомірності визначення декларантом суми вартості відповідного товару було подано: рахунок-фактуру (інвойс); акт про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу; свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу; договір про надання послуг митного брокера, висновок про походження товару або акт експертизи, виданий уповноваженим органом, довіреність, технічний опис, касовий ордер, що підтверджує оплату митних та інших платежів, копію митної декларації країни відправлення, паспорт громадянина України. Митний орган ухвалив рішення про корегування митної вартості ввезеного автомобіля за другорядним (резервним) методом на рівні митної вартості 77 600 EUR, оскільки декларант не надав митному органу всі необхідні документи для підтвердження заявленої митної вартості.

Верховний Суд роз'яснив, що митний орган має право здійснювати контроль правильності обчислення декларантом митної вартості, але у визначений законом спосіб. Корегуючи митну вартість, контрольний орган має враховувати індивідуальні особливості придбаного автомобіля, зокрема технічний стан, що суттєво впливає на його ринкову вартість, а також рік випуску транспортного засобу, тип двигуна, наявність пошкоджень, умови використання, що вплинули на зношеність товару й обумовили ціну, за яку його було придбано.

Акт про проведення огляду вказує лише на результати, отримані внаслідок поверхового візуального обстеження автомобіля та не містить даних ані про вартість, ані про дійсний характер наявних

пошкоджень (зокрема, внутрішніх), витрат, необхідних для відновлення, тощо.

Ненаведення в рішенні митного органу будь-якого розрахунку для обґрунтування визначеної вартості транспортного засобу не дає можливості встановити правильність визначеної ціни.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 29 грудня 2021 року у справі № 520/11303/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102362298>

4.7.5. Витребування додаткових документів для підтвердження заявленої митної вартості

4.7.5.1. Про повноваження контрольного органу витребувати додаткові документи, визначені частиною третьою статті 53 Митного кодексу України, для підтвердження заявленої митної вартості

Між платником та нерезидентом був укладений зовнішньоекономічний контракт на постачання теплоізоляційних матеріалів. Платник отримав товар відповідно до умов контракту та специфікації товару. Для митного оформлення товару було подано декларацію разом із необхідними документами, зокрема контрактом, інвойсом, коносаментом. Водночас митний орган вирішив скоригувати митну вартість, з огляду на розбіжності в наданих документах щодо ціни товару та одиниць виміру. Декларант стверджував, що митна вартість була визначена відповідно до ціни контракту та не підлягала коригуванню.

Згідно з правовим висновком Верховного Суду неподання декларантом документів, зазначених у частинах другій-четвертій статті 53 Митного кодексу України, не призводить до негативних правових наслідків. Неподання таких документів може зумовити відмову в митному оформленні товарів за заявленою декларантом митною вартістю та коригування митної вартості товарів, якщо в контрольного органу будуть обґрунтовані підстави вважати, що таке неподання зумовило неповноту та/або недостовірність відомостей про митну вартість.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 березня 2020 року у справі № 480/4423/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88337245>

Між декларантом та митницею виник спір щодо митного оформлення товару, який було придбано в компанії-нерезидента на підставі контракту. Товар було задекларовано згідно з основним методом (за ціною договору), але митниця не прийняла митні декларації та витребувала додаткові документи з огляду на відсутність у фактурах інформації про терміни оплати товару та інші розбіжності. Декларант додаткових документів не надав, тому митниця скоригувала митну вартість товару згідно з резервним методом. Згодом декларант звернувся

до митниці про випуск товарів у вільний обіг під гарантії сплати митних платежів, а рішення митниці про коригування митної вартості оскаржив до суду.

Верховний Суд зазначив, що основним методом визначення митної вартості товарів є перший метод (за ціною договору), але обов'язок доведення митної вартості товару лежить на декларанті. Митний орган у разі наявності обґрунтованих сумнівів у достовірності поданих декларантом відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи інформації щодо ціни, яка була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, може витребувати додаткові документи.

Водночас наявність обґрунтованих сумнівів у правильності зазначеної декларантом митної вартості товарів є імперативною умовою, оскільки з цією обставиною закон пов'язує можливість витребування додаткових документів у декларанта та надає митниці право вчиняти наступні дії, спрямовані на визначення дійсної митної вартості товарів. Саме на митний орган покладено обов'язок зазначити конкретні обставини, які викликали відповідні сумніви, причини неможливості їхньої перевірки на підставі наданих декларантом документів, зокрема, надання яких може усунути сумніви в достовірності цих відомостей, а також обґрунтувати необхідність перевірки сумнівних відомостей.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 07 травня 2020 року у справі № 1.380.2019.001625 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89138703>

Платник на підставі зовнішньоекономічного контракту придбав товар і ввіз його на митну територію України. Для підтвердження задекларованої митної вартості товару згідно з основним методом (за ціною контракту) декларант до митної декларації надав необхідні та додаткові документи, але митниця ухвалила рішення про коригування митної вартості з огляду на розбіжності у відомостях щодо вартості упаковки, страхування товару, предмету постачання, умов оплати та інших деталей. Наведене, на думку контрольного органу, робить неможливим перевірку правильності визначення митної вартості товару. Митниця вирішила визначити митну вартість згідно з другорядним методом, спираючись на митну вартість товарів, оформлених раніше.

Верховний Суд зацентрував, що обов'язок довести задекларовану митну вартість товару лежить на декларанті. Декларант під час митного оформлення імпортованого товару зобов'язаний надати документи за переліком, визначеним частиною другою статті 53 Митного кодексу України.

Повноваження контрольного органу витребувати додаткові документи стосується лише тих документів, які дають можливість пересвідчитись у правильності чи помилковості задекларованої митної вартості, а не всіх документів, визначених статтею 53 Митного кодексу України.

Ненадання декларантом витребуваних контрольним органом документів може бути підставою для коригування митної вартості, якщо подані документи є недостатніми чи такими, що у своїй сукупності не спростовують об'єктивних сумнівів щодо достовірності наданої декларантом інформації.

У процедурах контролю за митною вартістю товару предметом доказування є ціна товару та інші складові митної вартості товару. Умови, на яких має здійснитися оплата за товар, якщо вони безпосередньо не впливають на ціну товару, останньої не стосуються. Отже, розбіжності щодо умов оплати товару в документах, доданих до митної декларації на підтвердження митної вартості, не є тими розбіжностями (суперечностями), які є підставою для витребування контрольним органом додаткових документів, якщо інші документи в сукупності не викликають сумнів у достовірності задекларованої митної вартості. Зокрема, це може відбуватися, коли декларант надав документи, які підтверджують всі складові митної вартості, сплату визначеної згідно з умовами зовнішньоекономічного контракту ціни за товар і послуг зі страхування, вартість яких відповідно до чинного законодавства включена до митної вартості.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 29 липня 2020 року у справі № 420/1709/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90674216>

4.7.5.2. Про коригування митної вартості товарів під час спрацювання профілів ризиків і наявності інформації про оформлення в митному відношенні ідентичних і подібних товарів іншими особами

Маршрут транспортування товару було обрано саме з порту Клайпеда (Литва) як найбільш економічно вигідний. Митний орган ухвалив рішення про коригування митної вартості товару у зв'язку з неможливістю її визначення згідно з ціною договору щодо імпортованих товарів з огляду на неповні відомості про вартість операції. Контрольний орган указав на відсутність додатка до контракту на партію товару як підставу вважати, що декларант подав неповні відомості щодо митної вартості товару. Підставами для коригування митної вартості товарів стали: відсутність поданого декларантом додатка на кожну партію товару (вантажу), неможливість встановити вартість постачання партії, відсутність зазначення в інвойсі та контракті реквізитів про розрахункові рахунки продавця та покупця. Платник не погодився з висновками митного органу, оскільки на партію товару, яку поставляли згідно з контрактом, було складено інвойс, який є його невіддільною частиною.

Ураховуючи правову позицію Верховного Суду, спрацювання профілів ризиків автоматизованої системи аналізу та управління ризиками й наявність інформації про те, що ідентичні та подібні товари було оформлено в митному відношенні іншими особами за вищою митною

вартістю, якщо відсутні інші законні підстави для витребування додаткових документів, не може бути самостійною підставою для такого витребування та відмови в прийнятті заявленої декларантом митної вартості товарів згідно з ціною контракту.

З огляду на специфіку діяльності виробника відправлення товару з використання саме порту Клайпеда (Литва) є більш економічно вигідним, оскільки виробник налагодив оптові постачання до Литви. Тому сторонами був обраний такий маршрут транспортування. Зважаючи на умови контракту, відправку товару міг здійснювати продавець із власного складу або його партнери та постачальники з їхніх складів. Тобто продавець як особа, що взяла на себе зобов'язання здійснити доставку товару покупцю, міг самостійно визначати маршрут і спосіб доставки.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 12 березня 2021 року у справі № 826/16699/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95493233>

4.8. Оскарження рішення про коригування митної вартості товарів

4.8.1. Про коригування митної вартості товарів щодо різних випадків поставок

Прийняття митним органом рішень про коригування митної вартості товарів з подібних підстав було зумовлене неухважним дослідженням документів, наданих для підтвердження заявленої митної вартості товарів. Наведене було встановлено під час розгляду адміністративних справ, за результатами провадження у яких такі акти індивідуальної дії були скасовані. Суд апеляційної інстанції у процесі вирішення справи, урахував указані судові рішення та окремою ухвалою постановив довести до відома керівництва контрольного органу інформацію про системні порушення статті 55 Митного кодексу України, які полягали в протиправному прийнятті рішень про коригування митної вартості імпортованих товарів без дотримання порядку (механізму) застосування методу визначення митної вартості товару. На думку суду, митний орган здійснював безпідставне оскарження судових рішень у вказаних справах, що призвело до завдання матеріальної шкоди державі у вигляді сплати судового збору та відшкодування товариству судових витрат.

Верховний Суд сформулював позицію, згідно з якою скасування в судовому порядку рішень про коригування митної вартості товарів щодо різних випадків поставок не є підставою для висновку про триваючу системність порушень митного органу в межах здійснення покладених на нього повноважень.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 18 жовтня 2019 року у справі № 821/597/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85154589>

4.8.2. Про ціну позову під час оскарження рішення про коригування митної вартості товарів

Суть спору полягала в тому, що контрольний орган уважав помилковим підхід суду апеляційної інстанції щодо ототожнення понять «митні платежі» та «митна вартість» під час розрахунку належної до сплати суми судового збору. На переконання митниці, ціною позову є саме різниця між сумами мита і ПДВ, нарахованими згідно з митною вартістю, визначеною декларантом, і митною вартістю, визначеною митним органом.

Верховний Суд розтлумачив ціну позову під час оскарження рішення про коригування митної вартості товарів, зазначивши, що в подібній категорії спорів ціною позову в розумінні підпункту 1 пункту 3 частини другої статті 4 Закону України «Про судовий збір» є різниця митних платежів, що підлягали сплаті з урахуванням митної вартості, розрахованої декларантом, та митної вартості, розрахованої митним органом в оскаржуваному рішенні.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 16 березня 2020 року у справі № 1.380.2019.001962 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88305171>

5. Митне оформлення та контроль

5.1. Про повноваження митного органу здійснювати митний контроль після завершення митного оформлення товару

Уповноважені особи контрольного органу провели документальну невіїзну перевірку дотримання платником вимог законодавства України щодо державної митної справи. Підставою для перевірки стали листи від податкової служби Ірландії та митних органів Королівства Іспанії щодо автентичності та вартості товарів. У результаті перевірки було встановлено, що під час митного оформлення товарів платник подав недостовірну інформацію про їхню вартість, що призвело до заниження митної вартості та суми митних платежів, у зв'язку з чим платнику було визначено грошові зобов'язання згідно з митним платежем та податком на додану вартість.

Верховний Суд зазначив, якщо митний орган під час прийняття вантажної митної декларації самостійно визначає митну вартість товару та пропускає товар на митну територію України (після сплати імпортером визначених законом податків і зборів), то надалі немає правових підстав для прийняття податкових повідомлень про донарахування податкових зобов'язань. Водночас, якщо митний орган не визначав митну вартість товару, а така вартість була визначена платником самостійно, то митний орган має право здійснювати митний

контроль і після завершення митного оформлення за умови обґрунтованої підозри, що під час пропуску товарів через митний кордон України було допущено порушення законодавства України.

Підставою для проведення перевірки, зокрема, є надходження від уповноважених органів іноземних держав документально підтвердженої інформації про непідтвердження автентичності поданих контрольному органу документів щодо товарів, митне оформлення яких завершено, з огляду на недостовірність відомостей.

Під час вирішення спорів щодо правомірності рішень контрольного органу необхідно враховувати, що відповідно до вимог статті 71 Кодексу адміністративного судочинства України обов'язок доведення відповідних обставин у спорах між особою та суб'єктом владних повноважень покладено на суб'єкта владних повноважень.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 12 лютого 2020 року у справі № 808/1236/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87527262>

5.2. Про видачу сертифіката відповідності під час перевезення товарів

У межах процедури державної реєстрації автомобіля 2002 року випуску, ввезеного на територію України, платник звернувся до територіального органу Міністерства внутрішніх справ. Для завершення процедури реєстрації транспортного засобу необхідно було надати сертифікат відповідності. Водночас орган сертифікації продукції та послуг відмовився видати зазначений сертифікат з тих підстав, що транспортний засіб не відповідав вимогам, установленим у нормативних документах. Апеляційна комісія органу сертифікації продукції та послуг відхилила скаргу декларанта. Суть спору полягає в тому, чи відповідає транспортний засіб встановленим нормам і чи правомірне рішення органу сертифікації.

Верховний Суд висловив позицію щодо необхідності отримання сертифіката відповідності для державної реєстрації транспортних засобів з метою забезпечення їхньої відповідності екологічному стандарту та дотримання всіх вимог законодавства.

Згідно з чинним законодавством здійснення сертифікації транспортних засобів, ввезених на територію України, обмежено екологічним стандартом не нижче, ніж «ЄВРО-5». Така вимога має суттєве значення для транспортних засобів, ввезених з Європи, оскільки стандарт «ЄВРО-5» відповідає лише транспортним засобам випуску не раніше 2010 року. Для державної реєстрації транспортного засобу та підтвердження його відповідності вимогам екологічного стандарту не нижче ніж «ЄВРО-5» необхідно отримати сертифікат відповідності.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 29 квітня 2020 року у справі № 813/5038/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88986920>

5.3. Про вплив дійсного адміністративного договору на реалізацію компетенції митного органу щодо ліквідації, створення та зміни назв окремих митних постів митниць

Між платником та митницею було укладено договори, предметом яких було взаємне співробітництво сторін у межах митного законодавства щодо створення належних умов, необхідних для здійснення митного контролю та оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та фізичних осіб підрозділами митниці. Згідно з умовами зазначених договорів не допускалося їхнє розірвання в односторонньому порядку, як і втрата ними чинності для однієї зі сторін. Суть спору полягала в установленні можливості одностороннього розірвання митним органом адміністративного договору із суб'єктом підприємницької діяльності.

Верховний Суд сформулював позицію, що адміністративні договори є засобами співпраці між суб'єктами владних повноважень та іншими сторонами для досягнення публічних цілей та результатів. Вони мають конкретний зміст, який визначається компетенціями сторін та законодавством. У разі порушення адміністративного договору можуть бути застосовані різні правові наслідки, включаючи розірвання договору та відшкодування шкоди. Важливо дотримуватися принципів пропорційності та законності.

Під час ліквідації, створення та зміни назв окремих митних постів митниць безпідставним є одностороннє розірвання митним органом адміністративного договору із суб'єктом підприємницької діяльності щодо створення належних умов, необхідних для здійснення підрозділами митниці митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та фізичних осіб.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 жовтня 2020 року у справі № 826/3694/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92385403>

5.4. Про надання дозволу на внесення змін до митної декларації

Імпортвані запасні частини до сніготрамбувальних машин з різними найменуваннями у партії платник задекларував за одним класифікаційним кодом згідно з УКТ ЗЕД, який відповідав найбільшій ставці ввізного мита (10 %). Згодом декларант виявив помилку в класифікації товару та подав заяву на внесення змін до митної декларації. Водночас контрольний орган відмовив у внесенні змін, оскільки це призведе до зменшення митних платежів.

Верховний Суд розтлумачив, що в разі суперечності норм підзаконного акта нормам закону необхідно застосовувати норми закону, оскільки він має вищу юридичну силу.

На підставі системного тлумачення статті 46 Податкового кодексу України, статей 257, 267, 269 Митного кодексу України, а також з урахуванням приписів підзаконних нормативно-правових актів до моменту завершення митного оформлення товарів, а також протягом трьох років з дня завершення їхнього митного оформлення декларант має право вносити зміни до митної декларації.

Розв'язання питання перерахунку митних платежів є наслідком наявності або відсутності підстав для внесення таких змін. Тому, отримавши звернення декларанта або уповноваженої ним особи про внесення змін до митної декларації, митний орган може відмовити у внесенні таких змін лише в разі відсутності законних підстав для їхнього внесення. Протиправною є відмова митного органу в їхньому внесенні з підстав, що йдеться про перерахунок митних платежів.

Приписи пункту 37 Положення про митні декларації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 року № 450, не суперечать нормам статті 269 Митного кодексу України, а визначають лише порядок внесення змін, зокрема, у разі необхідності повернення декларанту митних платежів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 23 листопада 2020 року у справі № 809/984/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93149559>

5.5. Про вимогу контрольного органу щодо сплати митних платежів у разі порушення процедури міжнародного дорожнього перевезення

Контрольний орган надіслав платнику податків претензію про сплату обов'язкових платежів за порушення процедури міжнародних дорожніх перевезень, оскільки товар, ввезений на митну територію України у митному режимі «транзит», не було доставлено до контрольного органу, чим порушено умови перевезення товарів під час виконання операції міжнародних дорожніх перевезень. Позиція контрольного органу полягала в тому, що претензія не породжує для платника будь-яких правових наслідків, а містить лише пропозицію щодо сплати митних платежів. Платник зазначив, що має бути звільнений від сплати митних платежів, оскільки товар було викрадено внаслідок шахрайських дій сторонніх осіб, внаслідок чого було порушено кримінальне провадження.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду контрольні органи мають вимагати сплатення митних платежів у добровільному порядку перед зверненням до суду з позовом про їх стягнення до особи, яка є гарантом відповідальності українських та іноземних автоперевізників. У зв'язку з установленням факту недоставлення до митниці

призначення товарів, що підлягали переміщенню митною територією України, претензія контрольного органу та викладені в ній вимоги щодо сплати митних платежів є пропозицією добровільно виконати зобов'язання в досудовому порядку, яка не породжує жодних обов'язків для перевізників або гарантійних об'єднань.

Дії контрольного органу щодо направлення претензії з вимогою про стягнення коштів не можна визнати протиправними, оскільки їхню правомірність та обґрунтованість має перевіряти суд під час розгляду справи за відповідним позовом митного органу.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 08 лютого 2021 року у справі № 814/1958/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94737365>

5.6. Про правомірність відмови в митному оформленні товару у зв'язку з відсутністю індивідуальної ліцензії на здійснення зовнішньоекономічної операції

Контрольний орган відмовив у прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску та пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення і прийняв картку відмови у зв'язку з відсутністю індивідуальної ліцензії на здійснення зовнішньоекономічної операції. Декларант указав, що в митного органу не було законних підстав вимагати індивідуальну ліцензію під час подання митної декларації та відмовляти в митному оформленні.

Верховний Суд зазначив, що індивідуальний режим ліцензування діє до моменту усунення порушень законодавства України або застосування практичних заходів, що гарантують виконання закону. Такий режим скасовує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку. Закон України «Про валюту і валютні операції», який набрав чинності 07 лютого 2019 року, виключив статтю 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії у часі. Тому з 07 лютого 2019 року застосування адміністративно-господарських санкцій, визначених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», стало неможливим у зв'язку з відсутністю їх закріплення на законодавчому рівні. Станом на момент виникнення спірних відносин у митного органу були відсутні підстави вимагати індивідуальну ліцензію під час подання митної декларації для розмитнення товару, а також відмовляти в митному оформленні.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 14 липня 2021 року у справі № 520/5051/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98306533>

5.7. Про обмеження кількості транспортних засобів для тимчасового ввезення нерезидентами на митну територію України

Нерезидент, ввозячи на митну територію України транспортні засоби в режимі тимчасового ввезення строком на один рік, отримав відмову контрольного органу в пропуску цих автомобілів через митний кордон України. Причиною відмови стало те, що у 2018 році нерезидент вже імпортував легковий автомобіль на митну територію України в режимі тимчасового ввезення. Декларант уважав помилковою позицію контрольного органу та стверджував про відсутність обмежень у «Конвенції про тимчасове ввезення» щодо кількості транспортних засобів комерційного чи приватного використання, які можуть бути імпортовані нерезидентами. Платник доводив своє право тимчасово ввозити на митну територію України будь-яку кількість не зареєстрованих в Україні, але належних йому транспортних засобів для приватного використання.

Верховний Суд виснував, що національне законодавство може закріплювати обмеження та заборони щодо тимчасового ввезення товарів на митну територію України (що не суперечить нормам «Конвенції про тимчасове ввезення»). Нерезиденти в порядку, визначеному статтею 380 Митного кодексу України, можуть тимчасово (строком до одного року) ввозити на митну територію України транспортні засоби особистого користування в кількості не більше одного засобу пересування на кожну товарну позицію. У разі перевищення цієї кількості товару пропуск через митний кордон України здійснюється в порядку, визначеному частиною другою статті 379 Митного кодексу України. Має значення не число імпортованих нерезидентом транспортних засобів на митну територію України в режимі тимчасового ввезення, а кількість суто особистих транспортних засобів, які було ввезено або ввозять на митну територію України в режимі тимчасового ввезення в порядку, установленому статтею 380 Митного кодексу України.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 23 вересня 2021 року у справі № 1340/4084/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99860812>

5.8. Про повноваження митних органів після отримання результатів перевірки компетентним органом заявленої декларантом країни походження товару

Платник оскаржив до суду податкове повідомлення-рішення, прийняте митницею за результатами документальної невіізної перевірки із висновком про безпідставне застосування пільги та звільнення від оподаткування згідно з преференцією «410» і сплату ввізного мита відповідно до зниженого рівня ставки ввізного мита (2,5 %), визначеного для товарів, імпортованих з території Європейського Союзу (які мають преференційне походження), а також щодо розрахунку суми заниження податкових зобов'язань на ввізне мито та податку на додану вартість. На переконання митного органу, ввезений товар не можна

було вважати таким, що походить з Європейського Союзу на підставі положень Протоколу I до «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Суть спору полягала в підтвердженні походження товарів (з Європейського Союзу або України) та встановленні наявності у декларанта права на розмитнення товару, імпортованого за преференційною ставкою ввізного мита.

Верховний Суд указав, що платники, визначені статтею 272 Митного кодексу України, під час ввезення товару (який є об'єктом оподаткування відповідно до частини першої статті 277 цього Кодексу) на митну територію України зобов'язані сплачувати ввізне мито. Сума податку на додану вартість залежить від розміру мита, що підлягає сплаті та включається до ціни товару згідно з пунктом 190.1 статті 190 Податкового кодексу України.

Міжнародне право визначає чіткий алгоритм дій митного органу в разі виникнення сумнівів з приводу дійсності документів про походження товару чи достовірності відомостей, інформацію про країну походження товару. Відповідно до статті 33 Протоколу I до «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» саме результати перевірки на походження товару є підставою для відмови в наданні платнику права на преференції. Указаний алгоритм дій контрольного органу, на запит якого проводиться перевірка документів про походження товару, не закріплює можливість аналізу додаткових доказів (документів), наданих декларантом для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару згідно з частинами восьмою, дев'ятою статті 43 Митного кодексу України. Тому митний орган не наділений повноваженнями діяти на власний розсуд за вказаних обставин та проводити додаткову перевірку документів про походження товару після отримання компетентним органом результатів такої перевірки щодо заявленої декларантом країни походження товару.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 11 квітня 2022 року у справі № 260/2805/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103914567>

5.9. Про виконання митних формальностей під час здійснення транзитних переміщень

Для попереднього оформлення вантажу (дизельного палива), який прибув на судні до порту Херсон, платник сформував декларації, у яких самостійно визначив митний орган відправлення / експорту / призначення. Транспорт, у якому безпосередньо перебуватимуть товари під час пред'явлення до митного органу

призначення (Енергетичної митниці Державної фіскальної служби), був зазначений як трубопровідний транспорт, а зона митного контролю відповідала резервному місцю доставки товарів для водного транспорту. Митниця відправлення (Митниця Державної фіскальної служби у Херсонській області, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі) визначила маршрут і зону митного контролю для товарів, виконавши всі необхідні митні формальності щодо транзитного переміщення вантажу. Відповідно до попередніх митних декларацій вантаж було направлено до митниці призначення в місце доставки товарів для водного транспорту, а не трубопровідного. У зоні діяльності митниці був відсутній трубопровідний транспорт для переміщення нафтопродуктів, місця митного контролю нафтопродуктів та інші місця для вивантаження нафтопродуктів, визначені законодавством. Контрольний орган указав, що не було законодавчих підстав для виконання митних формальностей, необхідних для надання права на користування та/або розпорядження товарами, щодо яких здійснюється митне оформлення, відповідно до заявленої мети. Зважаючи на відмову митниці в пропуску товарів на митну територію та ненадання дозволу на вивантаження зазначених товарів з судна, декларант звернувся до суду з позовом про протиправну бездіяльність митниці та з вимогою здійснити належне митне оформлення та дозволити вивезення товару з судна.

Верховний Суд зауважив, якщо в деклараціях, оформлених митним органом, вказано трубопровідний транспорт, у якому безпосередньо перебуватимуть нафтопродукти у разі їх пред'явлення цьому органу як митниці призначення, а резервне місце доставки товарів для водного транспорту зазначено як зона митного контролю, до якої доставлятимуться товари після їх пропуску через митний кордон України з метою пред'явлення їх митному органу, то митниця виконала всі необхідні митні формальності для транзитних переміщень товарів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 21 лютого 2023 року у справі № 2140/1782/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109117718>

5.10. Про встановлення наявності або відсутності адміністративного правопорушення під час митного оформлення автомобіля

Під час митного оформлення автомобіля, ввезеного в Україну з Болгарії та кермованого платником, старший державний інспектор митного поста склав протокол про порушення митних правил, установлених частиною першою статті 470 Митного кодексу України. На переконання контрольного органу, ввезений цією особою інший транспортний засіб на митну територію України в режимі «транзит» перебував на митній території України з перевищенням строку, закріпленого статтею 95 Митного кодексу України. Декларант стверджував, що не подавав документи для митного оформлення автомобіля, ввезеного в Україну в митному режимі «транзит», власноручно не заповнював і не подав митну

декларацію, йому не відомо ким та у який спосіб до митної декларації були внесені дані його документів. Водночас платник не заперечував, що перетнув державний кордон України на цьому авто, але наголошував, що здійснив це як пасажир, а не водій.

Верховний Суд зазначив, що у випадку ввезення транспортного засобу транспортного засобу посадові особи митного органу перевіряють документи особи, яка ввозить транспортний засіб. Ненадання документів для проведення вказаних дій чи надання документів іншої особи виключає можливість внесення в бази даних митного органу інформації щодо платника як особи, яка ввезла транспортний засіб у відповідному режимі «транзит». Посадова особа митного органу не зобов'язана безпосередньо слідкувати за процесом заповнення декларації. Предметом доказування у цій справі є дані, на підставі яких у визначеному законом порядку орган чи його посадова особа встановлює наявність або відсутність адміністративного правопорушення, винуватість особи в його вчиненні, а не порядок заповнення декларації платником під час декларування товару.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 24 лютого 2023 року у справі № 523/5738/16-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109225286>

5.11. Про дані, які суд не може визнати документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав

Під час митного оформлення транспортного засобу платник долучив свідоцтво про реєстрацію від 16 квітня 2013 року, видане уповноваженим органом країни продавця, з інформацією про 24 вересня 2010 року як дату першої реєстрації транспортного засобу. Інформація, отримана контрольним органом від офіційного дилера виробника автомобіля в Україні, не містила витяг з баз даних виробника у вигляді копії карти даних та vehicle information. Контрольний орган зробив висновок про заниження суми податку на додану вартість із ввезених на митну територію України підакцизних товарів унаслідок декларування неправильної дати виготовлення та початку використання транспортного засобу, ввезеного на територію України, та терміну його використання. Декларант указав, що ввезений на митну територію України транспортний засіб на момент митного оформлення був у використанні менше, ніж п'ять років. На переконання декларанта, надана офіційним дилером виробника автомобіля в Україні інформація про дату реєстрації та введення в експлуатацію ввезеного автомобіля не є належним доказом, оскільки офіційний дилер не є виробником чи спеціально уповноваженим органом на ведення і зберігання відомостей про виготовлення транспортного засобу, його першу та подальшу реєстрацію.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду датою початку користування (вводу в експлуатацію) транспортних засобів, що були

в користуванні та які ввозять на митну територію України, вважається дата їхньої першої реєстрації, визначена в реєстраційних документах, виданих уповноваженими державними органами та які дають право експлуатувати ці транспортні засоби на постійній основі.

У розумінні пунктів 1, 2 частини другої статті 351 Митного кодексу України інформація від офіційного дилера виробника автомобіля в Україні не є інформацією, отриманою від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та виробників таких товарів. Ці дані не можуть бути визнані документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав про непідтвердження автентичності поданих контрольному органу документів щодо товарів, митне оформлення яких завершено, а також про недостовірність відомостей, які надійшли від уповноважених органів іноземних держав.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 19 червня 2023 року у справі № 817/1901/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111629782>

5.12. Про здійснення державного контролю товарів, які переміщують через митний кордон України

Здійснюючи постачання товару «Гриби шампіньйони свіжі» на територію вільної економічної зони «Крим», платник подавав на різні партії товарів один і той самий карантинний сертифікат. На переконання контрольного органу, товари не проходили фітосанітарний контроль. Не погоджуючись з установленими порушеннями, платник указав, що митний орган помилково застосував Закон України від 30 червня 1993 року № 3348-XII «Про карантин рослин» в частині відсутності документа дозвільного характеру (карантинного сертифіката), оскільки цей Закон не може бути застосований до порушень, пов'язаних зі здійсненням митної справи.

Верховний Суд зауважив, що законодавець установив порядок ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів з цієї території, проведення операцій з товарами, поміщеними в режим вільної митної зони, зокрема, необхідність надання окремих карантинних сертифікатів на відповідні партії товарів.

Відповідно постанови Кабінету Міністрів України від 05 жовтня 2011 року № 1031 «Деякі питання здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України» товари підгрупи 0709 «Овочі, свіжі або охолоджені, крім картоплі, помідорів, капусти головчастої, капусти цвітної, капусти броколі, кольрабі та аналогічних їстівних овочів роду Brassica», до яких належать «Гриби шампіньйони», підлягають фітосанітарному контролю.

Подання до митного оформлення одного і того самого карантинного сертифіката на різні партії товарів разом з митними деклараціями, а не на кожну окрему партію товарів для підтвердження проходження фітосанітарного контролю та подальшого переміщення товарів через митний кордон до вільної економічної зони «Крим» суперечило на час вчинення платником вказаних дій чинним на той час нормам Закону України «Про карантин рослин» та Порядку проведення огляду, обстеження, аналізу, фумігації (знезараження) та інспектування (оформлення фітосанітарного та карантинного сертифікатів) об'єктів регулювання у сфері карантину рослин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 жовтня 2011 року № 1031 «Деякі питання здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 27 червня 2023 року у справі № 648/2026/15-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820355>

5.13. Про застосування митних пільг на підставі міжнародних договорів

За результатами перевірки наданих платником до митного оформлення документів, контрольний орган склав картки відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску транспортних засобів комерційного призначення у зв'язку з порушенням правил прямого транспортування до товарів походження з Туркменістану. Платник не погодився з висновками контрольного органу та вказав, що Україна є країною імпорту, а Туркменістан – країною експорту, тому інші країни в цих правовідносинах не виступають і не можуть виступати «країною ввезення / вивезення товару».

Верховний Суд виснував, що пункт 9 «Правил визначення країни походження товарів» від 24 вересня 1993 року, затверджених Рішенням Ради глав Урядів Незалежних Держав (в редакції Рішення глав урядів Співдружності Незалежних Держав від 18 жовтня 1996 року), не містить вимог до маршруту транспортування товару та вимог про те, що товар не повинен залишати території держав-учасниць «Угоди про зону вільної торгівлі».

Україна та Туркменістан не є країнами зі спільним кордоном (країнами-сусідками), тому транспортування товарів не могло відбуватися шляхом прямого транспортування, з огляду на географічне положення країн, а товари, імпортовані платником в момент пред'явлення до митного оформлення на території України, вважаються товарами, ввезеними з Туркменістану. Україна є країною імпорту, а Туркменістан – країною експорту, тому інші країни в цих правовідносинах не виступають і не можуть виступати «країною ввезення / вивезення товару», якщо товаросупровідні документи (зокрема, зовнішньоекономічний контракт, коносамент, інвойс, вантажна відомість, транзитні декларації, митна декларація країни відправлення) підтверджують, що ввезення товару

в Україну відбувалося з митної території Туркменістану, а інші країни виступали країнами проміжного транзиту.

У випадку транзитного переміщення товарів третіми країнами можна відступати від установлених правил прямого транспортування товарів із країни їхнього походження, зокрема, з географічних причин, як і застосовувати митні пільги на підставі двосторонньої Угоди між Урядом України й Урядом Республіки Туркменістан про вільну торгівлю, ратифікованої Законом України від 04 листопада 1995 року № 426/95-ВР.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 27 липня 2023 року у справі № 420/17345/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112470390>

5.14. Про відшкодування витрат на митний огляд товару

Платник уважав, що витрати у зв'язку з митним оглядом має компенсувати митний орган, оскільки товар було оглянуто на митній території. Митниця стверджувала, що діяла відповідно до закону і митний огляд було проведено на території портового терміналу, за який відповідає портовий оператор, з яким митний орган не має договірних відносин. Суть спору стосувалася визначення суб'єкта відшкодування витрат на проведення операцій з митного огляду товару, заявленого до митного оформлення згідно з попередньою митною декларацією.

Верховний Суд зазначив, що згідно зі статтями 320, 325, 338 Митного кодексу України витрати на митний огляд товарів має відшкодувати орган, який ініціює цей огляд або на підставі інформації, що призвела до проведення такого огляду.

Якщо в результаті огляду товару не виявлено фактів порушення законодавства, витрати на проведення операцій з огляду відшкодовує орган, з ініціативи якого було проведено огляд (згідно з абзацом другим пункту 13 «Порядку переміщення товарів у пунктах пропуску через державний кордон, що розташовані на території морських портів України, під час контейнерних перевезень у прямому змішаному сполученні», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 квітня 2009 року № 320). Якщо митниця була ініціатором огляду і в результаті огляду товару не виявлено фактів порушення законодавства, то платник має законне право очікувати відшкодування понесених витрат у зв'язку з митним оглядом.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 13 березня 2024 року у справі № 810/4338/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117633015>

5.15. Оскарження картки відмови в митному оформленні

5.15.1. Про докази, якими можна підтвердити розмір витрат на перевезення

Для митного оформлення імпортного товару (замороженого свинячого бокового сала) з Нідерландів платник подав до митниці електронну митну декларацію разом з відповідними документами, що мали підтвердити митну вартість товару відповідно до умов контракту. Водночас митниця відмовила в митному оформленні товару і ухвалила рішення про коригування митної вартості згідно з резервним методом, оскільки надані документи містили значні розбіжності з умовами контракту, не було надано договір між платником і компанією, яка здійснює транспортно-експедиторські послуги, та рахунки за ці послуги. Долучена до декларації довідка про транспортні витрати, надана іншою транспортною компанією, не була врахована митницею. На переконання контрольного органу, така довідка не була передбачена угодою та містила інформацію лише про витрати на перевезення, а не про вартість транспортно-експедиторських послуг в цілому.

Згідно з правовим висновком Верховного Суду, якщо закон не визначає доказ / докази, яким / -ми має бути підтверджений розмір витрат на перевезення, то такі витрати можна підтвердити будь-якими доказами. Митний кодекс України не визначив вид таких доказів (не вказано, що такими доказами можуть бути лише фінансові та/або бухгалтерські документи), а тому довідка про транспортні витрати є допустимим доказом для підтвердження витрат на перевезення товарів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 31 травня 2019 року у справі № 804/16553/14 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82119177>

5.15.2. Про проведення митних формальностей щодо транспортного засобу від імені декларанта

Декларант подавав документи для митного оформлення згідно з основним методом, тобто за ціною договору. Власником та одержувачем задекларованого транспортного засобу була інша особа. Під час митного оформлення автомобіля між декларантом та митницею виник спір про визначення митної вартості вказаного транспортного засобу. Суть спору полягала в правомірності визначення митної вартості та особи, яка має право на оскарження рішень митного органу.

Верховний Суд розтлумачив, якщо декларант надав уповноваженій особі від свого імені повноваження на вчинення дій, пов'язаних із проведенням митних формальностей, то така особа має право на вчинення дій, пов'язаних із проведенням митних формальностей, щодо транспортного засобу від імені декларанта в правовідносинах з митним органом, але не на вчинення процесуальних дій в адміністративній справі під час оскарження рішення про коригування митної вартості товару та картки відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення без відповідної довіреності.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 18 червня 2019 року у справі № 815/5544/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82472865>

5.15.3. Про зазначення в рішеннях контрольних органів інформації, зокрема, щодо митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, яка призвела до прийняття рішення про коригування та обґрунтування митної вартості товарів

Відповідно до контракту про участь в аукціоні з компанією (США, м. Даллас) декларант через мережу Інтернет аукціон придбав автомобілі марки, які були заявлені для митного оформлення на Харківській митниці шляхом подання митних декларацій. Контрольний орган відмовив у митному оформленні товару, а також ухвалив рішення про коригування митної вартості. Основною підставою для ухвалення митницею спірних рішень була наявність інформації в інформаційних ресурсах Міністерства доходів і зборів України про іншу митну вартість аналогічних товарів. Контрольний орган використав резервний метод для визначення митної вартості товару, не зазначивши докладної інформації про використані джерела та методику визначення ціни. Декларант подав нові митні декларації з відкоригованою митною вартістю, яка була сплачена для розмитнення, і подав позов про безпідставність визначення іншої вартості імпортованого товару та відмови в митному оформленні. Під час судового розгляду митниця не надала доказів порівняння документів для підтвердження ідентичності або аналогічності товарів.

Верховний Суд зауважив, що факт відсутності в рішеннях митниці інформації, яка призвела до ухвалення рішення про коригування заявленої декларантом митної вартості та обґрунтування митної вартості товарів, не може бути єдиною підставою для визнання рішень митниці незаконними та такими, що підлягають скасуванню.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 28 листопада 2019 року у справі № 820/12061/15 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86000030>

5.15.4. Про врахування митним органом інформації з джерела в мережі «Інтернет» як доказу

Для визначення митної вартості автомобіля декларант використав інформацію щодо ціни його продажу на торгах, до якої була додана вартість транспортування до кордону України подібних транспортних засобів з країни відправлення (США). Під час митного оформлення автомобіля контрольний орган установив розбіжності щодо вартості товару. На вимогу митниці декларант не надав відповідні документи для підтвердження вартості транспортного засобу. Митниця ухвалила рішення про коригування (збільшення) митної вартості. Підставою для цього рішення стала встановлена під час митного контролю розбіжність між заявленою вартістю та інформацією, отриманою з відкритих джерел, зокрема, вебсайту www.autoastat.com щодо торгів з продажу цього транспортного засобу з конкретним

ідентифікаційним номером (VIN). Декларант уважав безпідставним використання митницею під час визначення вартості товару цінової інформації з вебсайту www.autoastat.com, оскільки така інформація не містить достовірних даних щодо вартості придбаного транспортного засобу і може містити одруки, фактичні помилки та спотворення цифрових зображень.

Зважаючи на позицію Верховного Суду, під час роботи з аналізу, виявлення та оцінки ризиків інформація, яка розміщена в мережі «Інтернет», може бути використана митним органом як джерело довідкової інформації одночасно з іншими доказами, наявними в його розпорядженні.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 березня 2020 року у справі № 480/3807/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88336902>

6. Спеціальні заходи щодо демпінгового та іншого імпорту

6.1. Про доведення країни походження товару в разі збільшення грошового зобов'язання з антидемпінгового мита

Під час митного оформлення імпортованого товару «Вироби з чорних металів, троси без електричної ізоляції, з полімерним покриттям, з наконечниками на обох кінцях розмір поперечного перерізу 6 мм: трос з наконечниками» під кодом згідно з УКТ ЗЕД 7312 10 98 00 із застосуванням антидемпінгового мита разом з електронною митною декларацією та іншими документами митниці були пред'явлені оригінали сертифікатів про походження товару. Водночас податковий орган під час документальної планової виїзної перевірки вимагав лише оригінали сертифікатів про походження товарів загальної форми, проігнорував наявні в митних справах паперові копії та електронні документи, які були засвідчені в належний спосіб. Декларант стверджував про безпідставність таких висновків, оскільки процес митного оформлення товарів було здійснено в електронному форматі.

Верховний Суд виснував про безпідставність висновків контрольного органу щодо документального непідтвердження країни походження товарів під час збільшення грошового зобов'язання з антидемпінгового мита, ураховуючи наявність паперових копій та електронних документів, засвідчених у належний спосіб.

Митна декларація та інші документи, оформлені на паперовому носії та у вигляді електронних документів, мають однакову юридичну силу. Чинне законодавство не вимагає надання будь-яких інших документів для підтвердження країни походження товару, крім визначених статтею 43 Митного кодексу України та пунктом 6.1 «Правил визначення країни походження товарів», зокрема документів, які

підтверджують виконання критерію достатнього оброблення / перероблення.

Недоведеність контрольним органом правопорушень обумовлює протиправність збільшення грошового зобов'язання з антидемпінгового мита на товари та з податку на додану вартість з товарів, ввезених на територію України суб'єктами господарювання, а також застосування штрафних (фінансових) санкцій з цих податків.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 26 лютого 2019 року у справі № 822/1185/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80126844>

6.2. Про наслідки відсутності в Основних фактах і висновках, які стали підставою для застосування антидемпінгових заходів, обґрунтувань доцільності застосування підходів до встановлення розміру ставок антидемпінгового мита

У результаті проведених розрахунків на підставі наявної інформації та доказів було встановлено факт демпінгу під час імпорту товару в Україну та розраховано демпінгову маржу. В «Основних фактах і висновках», які стали підставою для застосування антидемпінгових заходів, були відсутні обґрунтування доцільності застосування підходів до встановлення розміру ставок антидемпінгового мита. Платник не погодився з позицією контрольного органу.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду відсутність або недоведення стороною антидемпінгового розслідування відповідних обставин свідчить про відсутність підстав для скасування антидемпінгових заходів, що застосовані за результатом такого розслідування. Відсутність в «Основних фактах і висновках», які стали підставою для застосування антидемпінгових заходів, обґрунтувань доцільності застосування підходів до встановлення розміру ставок антидемпінгового мита не може свідчити про дискримінаційні умови його застосування в цілому та протиправність рішення про застосування відповідних антидемпінгових заходів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 22 лютого 2022 року у справі № 640/110/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103521490>

6.3. Про процедуру проведення спеціального розслідування

За результатами проведення спеціального розслідування Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі ухвалила рішення щодо застосування спеціальних заходів щодо імпорту провідів та ізольованих електричних провідників в Україну, незалежно від країни походження та експорту. Таке рішення стосувалося встановлення спеціального мита на період трьох років з моменту його застосування. Платник наполягав, що рішення про застосування спеціальних заходів не містило достатніх мотивів та обґрунтувань, а наводило лише висновки

щодо аналізу ступеня зростання обсягів імпорту в Україну товару, який є об'єктом спеціального розслідування тенденції впливу імпорту на національного товаровиробника, без наведення алгоритмів та обґрунтувань, що призвело до таких висновків.

Верховний Суд зазначив, що аналіз статті 13 Закону України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», яка встановлює перелік факторів та обставин, які підлягають обов'язковому дослідженню та встановленню під час спеціального розслідування, дає підстави для висновку, що такі фактори та обставини мають бути досліджені. Йдеться про ґрунтовний та розгорнутий аналіз, а не констатацію у вигляді невмотивованого висновку. Неодноразове порушення строків вчинення відповідних дій, відсутність належного обґрунтування висновків контрольного органу та неврахування принципу пропорційності під час запровадження спеціальних заходів щодо імпорту товару в Україну у своїй сукупності призводять до порушення процедурних вимог законності під час ухвалення рішення про спеціальне розслідування щодо імпорту в Україну товару, незалежно від країни походження та експорту.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 26 грудня 2022 року у справі № 640/14616/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086667>

7. Застосування правил «Інкотермс-2000»

7.1. Про умови постачання CIF

Митниця відмовила в прийнятті декларації з огляду на невідповідність умов постачання згідно з правилами «Інкотермс – 2000», оскільки вважала, що витрати на фрахт та страхування товару не були документально підтверджені у зв'язку з різницею в наданих документах (у митній декларації країни відправлення був зазначений інший інвойс), а також були відмінності у графах, що містили інформацію про продавця та суб'єкта діяльності. Декларант стверджував, що інформація про умови постачання, вказана у митній декларації, була підтверджена відповідними документами, тому митниця не мала достатніх підстав для відмови в прийнятті декларації.

Верховний Суд підтримав правову позицію щодо використання термінів умов постачання згідно з «Інкотермс – 2000» на умовах CIF, коли продавець виконує постачання (товар перейшов через поручні судна в порту відвантаження) та зобов'язаний оплатити витрати та фрахт для доставки товару в зазначений порт призначення, а ризик втрати чи пошкодження товару, а також будь-які додаткові витрати після відвантаження переходять на покупця. Аргументи митного органу щодо документального непідтвердження витрат на фрахт та страхування

є безпідставними, якщо суди попередніх інстанцій вже вивчили та спростували ці доводи.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 24 січня 2019 року у справі № 804/3893/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79409279>

Між платником-покупцем та компанією-нерезидентом (продавцем) був укладений контракт, згідно з умовами якого продавець зобов'язувався продати покупцю товар і доставити на умовах FOB «Інкотермс – 2010» до Одеського морського торговельного порту. Потім було укладено додаткову угоду, якою умови постачання були змінені на CIF. На територію України була ввезена партія товару, яку придбав покупець від продавця. Митне оформлення було здійснено на підставі митних декларацій та інших документів, включаючи контракт, інвойс, CMR, коносамент, банківські та інші документи. Водночас митний орган вирішив скоригувати митну вартість товару згідно з резервним методом, використовуючи цінову інформацію ЄАІС ДФС України. Було ухвалено рішення про відмову в прийнятті митної декларації та митному оформленні випуску чи пропуску товарів, сформоване у вигляді картки відмови. На момент прийняття цього рішення товар вже був випущений у вільний обіг згідно з тимчасовою митною декларацією.

З огляду на правову позицію Верховного Суду, ціна товару на умовах постачання CIF означає, що обов'язок з транспортування та страхування товару покладено на продавця товару. Тому безпідставними є доводи митного органу про те, що до складу ціни товару фактично не було включено витрат на транспортування, а також не було надано документів, що підтверджують страхування.

Прайслист, по-перше, не є основним документом відповідно до частини другої статті 53 Митного кодексу України, який підтверджує митну вартість товарів. По-друге, це довідник цін (тарифів) на товари та/або види послуг, який адресований невизначеному колу покупців. По-третє, жодний нормативний акт, зокрема міжнародний, не встановлює вимоги до форми та змісту прайслистів. Тобто прайслист є документом довільної форми, а тому митний орган не може вказувати на неповноту чи обмеженість його відомостей як на підставу для коригування митної вартості товару.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 23 жовтня 2020 року у справі № 810/690/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92385399>

Продавець здійснив витрати на транспортування та страхування товару. Декларант не сплачував додаткових коштів за ці послуги. Митний орган уважав, що включення цих витрат до фактично сплаченої вартості оцінюваного товару є обов'язковим, але декларант не врахував їх у заявленій митній вартості. Наведене стало підставою для невизнання митної вартості імпортованого товару.

Верховний Суд зазначив, що відповідно до умов постачання CIF оплата видатків на транспортування товару до місця призначення та страхування товару є обов'язком продавця, тому декларант не несе зазначених витрат.

Документи про страхування товару надаються в разі наявності вимоги покупця, а не митного органу. Правила «Інкотермс – 2010» не визначають обов'язкового надання покупцю документів щодо страхування товару, а лише на його вимогу. Надання вказаних документів митним органам України не закріплено також міжнародними документами з митної справи.

Формально нижчий рівень митної вартості імпортованого товару від рівня митної вартості іншого митного оформлення не може вважатися заниженням митної вартості, не є перешкодою для застосування основного методу визначення митної вартості товару та не може бути достатньою підставою для відмови в здійсненні митного оформлення товару.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 18 серпня 2021 року у справі № 821/1050/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99062791>

7.2. Про умови постачання CFR

Між платником та іноземною компанією (Китайська Народна Республіка) був укладений контракт, відповідного до якого постачання та оплата товару здійснювалися згідно з умовами CFR (Одеса, Україна). Контракт стосувався постачання маринованого імбиру для суші за визначеною ціною в доларах США, включаючи вартість упаковки, тари, маркування, а також доставку до порту експорту та експортні митні процедури. Під час митного оформлення декларант подав пакет документів для підтвердження митної вартості товару, що включав контракт, специфікації, додаткові угоди, інвойси, платіжні доручення, пакувальні листи, коносаменти, залізничні накладні, договори з митним брокером, сертифікати походження, декларації виробника, прайслисти, комерційні пропозиції, калькуляції, митні декларації країни відправлення, листи про відсутність взаємозалежності та торгової марки, висновок експертної організації щодо вартісних характеристик товару. Митний орган указав на неповноту та розбіжності в поданих документах, зокрема відсутність інформації щодо транспортних витрат від місця завантаження до місця перетину митного кордону України; відсутність інформації про витрати на комісійні винагороди, надбавки на прибуток та загальні витрати на митній території України; відсутність документів, які впливають на формування ціни товару, та відсутність додаткових документів.

Верховний Суд розтлумачив, що відповідно до умов CFR продавець зобов'язаний оплатити фрахт до порту призначення, а ризик втрати або ушкодження товару, як і будь-якого збільшення витрат, що

виникають після переходу товаром борту судна, переходять з продавця на покупця в момент переходу товару через поручні судна в порту відвантаження. Інші витрати, пов'язані з експедицією товарів, не вважаються здійсненими декларантом, якщо згідно з контрактом умови постачання встановлені із зазначенням місця призначення, а експедиційні послуги відповідно до коносаментів оплачені іноземною компанією-постачальником декларанта на умовах, установлених у контракті.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 05 листопада 2019 року у справі № 820/2147/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85412083>

Здійснюючи митне оформлення товарів, платник надав необхідні документи, які чітко ідентифікували товари, містили всі відомості та підтверджували числові значення складових митної вартості товарів. Постачання було виконано на умовах CFR. Декларант не здійснював інших витрат, пов'язаних з перевезенням, страхуванням імпортованих товарів, що повністю відповідало відомостям у документах, наданих під час митного оформлення. Водночас контрольний орган застосував резервний метод визначення митної вартості товарів і наполягав на необхідності зазначення витрат на пакування та інших витрат не тільки у зовнішньоекономічному контракті, а й в інвойсі, пакувальному листі. У кінцевому підсумку було ухвалено рішення про коригування митної вартості товарів і винесено картки відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Верховний Суд зазначив, що в разі постачання товару на умовах CFR транспортні витрати вже є включеними до фактурної вартості товару. Тому під час визначення митної вартості такі витрати не додають до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 16 червня 2023 року у справі № 825/2410/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111596235>

7.3. Про умови постачання FOB

Платник, здійснюючи митне оформлення товарів, надав необхідні документи, які чітко ідентифікували товари, містили всі відомості та підтверджували числові значення складників митної вартості товарів. Водночас контрольний орган застосував резервний метод визначення митної вартості товарів і наполягав на необхідності зазначення витрат на пакування та інших витрат не тільки у зовнішньоекономічному контракті, а й в інвойсі, пакувальному листі. У кінцевому підсумку було ухвалено рішення про коригування митної вартості товарів і винесено картки відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Згідно з позицією Верховного Суду, якщо постачання імпортованих товарів здійснюється на підставі контракту, ціна на товар згідно з умовами FOB, відповідно до «Інкотермс – 2000» охоплює вартість завантаження та навантаження товару в постачальника і вартість пакування та маркування, то сторони контракту мають право встановити, що вартість упаковки та маркування входить до вартості товару, якщо інше не обумовлено в специфікаціях. Якщо згідно з умовами зовнішньоекономічного контракту така ціна товару включає вартість пакування, то на підставі положень підпункту «в» пункту 1 частини десятої статті 58 Митного кодексу України під час визначення митної вартості такі витрати не додаються до ціни, фактично сплаченої за товар.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 17 січня 2023 року у справі № 0440/5532/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443345>

8. Юридична відповідальність

8.1. Про застосування спеціальних заходів унаслідок неправильного оформлення документів на імпортований товар

Згідно з постановою митниці уповноважена особа декларанта, яка здійснювала митне оформлення товарів, була визнана винною у порушенні митних правил згідно зі статтею 485 Митного кодексу України і на неї було накладено адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 300 % несплаченої суми митних платежів. Підставою для цього рішення став висновок митного органу про недійсність сертифіката про перевезення товару форми EUR.1 для застосування преференційного режиму на імпортований товар, оскільки дата видачі цього документа передувала даті видачі інвойсу, що вказувало на його недійсність. Уповноважена особа не погоджувалася з висновками митного органу.

Верховний Суд виснував, що відсутність прямого умислу в діях особи, яка під час митного оформлення товару не заявила згідно зі встановленою формою необхідних для здійснення митного контролю відомостей про оподаткування товару (відомості щодо країни походження товару), указує на відсутність складу адміністративного правопорушення, встановленого статтею 485 Митного кодексу України. У такому випадку дії особи, що подавала відповідні документи для митного оформлення товару до митного органу, не вчинені з прямим умислом щодо порушення митних правил.

Технічні причини, які викликали неможливість прийняття сертифіката про перевезення для застосування преференційного режиму, не пов'язані з діями особи, що здійснює митне оформлення товарів, та не могли бути усунуті до подання митної декларації. У цьому разі

немає підстав для визнання такої особи винною у вчиненні адміністративного правопорушення за статтею 485 Митного кодексу України та притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 16 жовтня 2018 року у справі № 640/13072/16-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77159611>

8.2. Про право декларанта на оскарження рішення контрольного органу щодо коригування заявленої митної вартості товарів

У жовтні 2018 року особа придбала в Німеччині вживаний транспортний засіб за ціною 10 600 євро. У листопаді того самого року уповноважена особа декларанта подала митну декларацію на цей автомобіль до митниці та необхідні документи, які підтверджували митну вартість. Під час перевірки митної вартості транспортного засобу митниця виявила, що подані документи містять неповні відомості, зокрема фіскальний чек та квитанція на паливо не можуть бути ідентифіковані з оформлюваним транспортним засобом, а експортна декларація не містить інформації щодо вартості автомобіля. На вимогу митниці декларант надав додаткові документи, які містили суперечливу інформацію, тому було ухвалено рішення про коригування митної вартості згідно з резервним методом на суму 17 775,56 євро. Декларант звертався до митного органу та на Урядову гарячу лінію, подав скаргу та надав додатковий звіт про оцінку транспортного засобу. У листопаді 2018 року була подана нова митна декларація. Автомобіль був випущений у вільний обіг після сплати відповідних митних платежів. Декларант звернувся до суду про скасування рішення про коригування митної вартості та відшкодування майнової шкоди.

Правова позиція Верховного Суду полягає в тому, що декларант має право на спрощений порядок повернення гарантійної суми, якщо митний орган погодився із заявленою митною вартістю. Якщо декларант не погоджується з рішенням митного органу про коригування митної вартості, але не планує надавати додаткові документи для підтвердження заявленої митної вартості, можна подати нову митну декларацію зі зміненою митною вартістю, яку визначив митний орган. Наведене не означає, що декларант погоджується зі скоригованою митною вартістю, а відображає його намір випустити товар без додаткових процедур. Митні платежі в цьому випадку підлягають сплаті відповідно до нової, скоригованої, митної вартості. Відмова декларанта від підтвердження заявленої митної вартості та подання нової декларації не може призвести до позбавлення його права на судове оскарження рішення митного органу. Таке право гарантовано статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 07 травня 2020 року у справі № 400/2922/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89136649>

8.3. Про визначення триваючого правопорушення у справах про порушення митних правил

Згідно з постановою митниці особу було притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення статті 470 Митного кодексу України в контексті перевищення встановленого статтею 95 цього Кодексу строку доставки товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митних або інших документів на ці товари на строк понад десять діб. Платник стверджував, що митний орган порушив процедурні вимоги, наклавши адміністративне стягнення з порушенням установлених законом строків. Платник зацентував, що правопорушення, за яке було накладено стягнення, відбулося раніше і не тривало на момент ухвалення рішення митним органом.

Верховний Суд розтлумачив, що перелік триваючих правопорушень не є вичерпним, а лише конкретизує окремі статті.

У положеннях Митного кодексу України не міститься визначення триваючого правопорушення. На переконання суду касаційної інстанції, триваючими є правопорушення, які розпочалися з протиправної дії або бездіяльності, здійснюються потім безперервно у спосіб невиконання обов'язку. Початковим моментом такого діяння може бути активна дія або бездіяльність, коли винний або не виконує конкретний покладений на нього обов'язок, або виконує його неповністю чи неналежним чином.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 28 травня 2020 року у справі № 725/3410/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89488887>

8.4. Про звільнення особи від відповідальності згідно зі статтею 470 Митного кодексу України

Митниця склала протокол і винесла постанову, згідно з якою притягнула особу до адміністративної відповідальності у формі штрафу за порушення митних правил внаслідок перевищення строку доставки автомобіля через митний пост без належної декларації та сплати митних платежів. Декларант зазначив, що затримка доставки автомобіля була зумовлена поломкою та ДТП. Водночас митний орган зауважив, що відповідні докази існування обставин, що звільняють від адміністративної відповідальності, не було надано в межах строку для транзитних перевезень, що призвело до ухвалення рішення про застосування адміністративного стягнення.

Згідно з правовим висновком Верховного Суду особа звільняється від відповідальності на підставі статті 470 Митного кодексу України в разі наявності факту аварії або дії обставин непереборної сили за умови документального підтвердження такого факту та вчасного (до закінчення

встановленого строку транзитного перевезення) письмового повідомлення найближчого митного органу про обставини події.

Такі факти, як вихід транспортного засобу з ладу та його подальший ремонт, не можуть бути прирівняні до аварії або обставин непереборної сили.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 11 червня 2020 року у справі № 461/3667/16-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89849195>

8.5. Про нововиявлені обставини у справі про притягнення особи до відповідальності згідно з постановою митниці за порушення митних правил

У листопаді 2015 року особа подала позов до суду, вимагаючи визнати протиправною та скасувати постанову митниці про порушення митних правил згідно зі статтею 485 Митного кодексу України. Червонозаводський районний суд міста Харкова постановою від 17 березня 2016 року відмовив у задоволенні позову з підстав несплати митних платежів, незалежно від рішення про коригування митної вартості товару. Згодом особа подала заяву про перегляд постанови за нововиявленими обставинами з огляду на постанову Верховного Суду від 14 серпня 2018 року в іншій справі № 820/9195/15, яким було визнано протиправним та скасовано рішення митниці про коригування митної вартості товару. На переконання особи, судові рішення Верховного Суду є нововиявленою обставиною, що суттєво впливає на правомірність постанови митниці про порушення митних правил. Митниця вважала, що в цьому випадку відсутні нововиявлені обставини, оскільки рішення у справі про коригування митної вартості товару не має преюдиційного значення для справи про притягнення особи до відповідальності згідно з постановою митниці за порушення митних правил, а обидві справи засновані на різних фактах та правових підставах.

Верховний Суд зацентрував, що нововиявленими обставинами можуть бути лише ті, які були істотними на момент розгляду справи, але не були відомі заявнику чи суду. Суд має встановити преюдиційний зв'язок між рішенням, яке переглядається, і рішенням, на підставі якого заявник просить переглянути справу. У контексті обставин справи, що перебувала на розгляді, такого зв'язку не було встановлено, оскільки на момент ухвалення постанови Червонозаводського районного суду міста Харкова від 17 березня 2016 року постанови Верховного Суду в іншій справі ще не існувало.

Суд касаційної інстанції також зазначив про обов'язок зі сплати митних платежів відповідно до статті 55 Митного кодексу України та відповідальність за несплату митних платежів у встановлений строк згідно зі статтею 485 цього Кодексу. Тобто платник, погодившись

на випуск товару у вільний обіг та узгодивши податкові зобов'язання, взяв на себе обов'язок їхньої своєчасної сплати, за порушення якого стаття 485 указанного Кодексу визначає відповідальність.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 03 квітня 2024 року у справі № 646/14469/15-а можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118172591>

8.6. Заходи відповідальності у сфері зовнішньоекономічної діяльності

8.6.1. Про підстави для звільнення від застосування пені за порушення вимог законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та здійснення розрахунків в іноземній валюті

Контрольний орган провів перевірку платника, за результатами якої було встановлено порушення порядку здійснення розрахунків в іноземній валюті щодо несвоечасного надходження валютної виручки від нерезидента, а також нараховано пеню за порушення термінів розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Платник не погодився з установленними порушеннями та зазначив, що висновки контрольного органу, викладені в акті перевірки, не відповідають фактичним обставинам.

Верховний Суд указав, що підставою для зупинення строків, визначених статтями 1, 2 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», є факт прийняття до розгляду судом, Міжнародним комерційним арбітражним судом чи Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України позовної заяви резидента про стягнення з відповідного нерезидента заборгованості, яка виникла внаслідок недотримання таким нерезидентом строків, установлених експортно-імпортними контрактами. Підставу для нарахування пені за порушення строків необхідно визначати з урахуванням причин припинення провадження у справі.

Припинення провадження у справі за заявою резидента про відмову від позову у зв'язку з тим, що нерезидент виконав зобов'язання за експортно-імпортним контрактом після подання позовної заяви до Міжнародного комерційного арбітражного суду чи Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України, указує на підтвердження правомірності поведінки резидента та є підставою для звільнення від застосування пені за порушення вимог законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та здійснення розрахунків в іноземній валюті.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 17 грудня 2019 року у справі № 816/359/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93081171>

8.6.2. Про перехід ризиків і втрат чи пошкоджень імпортованого товару

Контрольний орган провів перевірку платника, за результатами якої було встановлено порушення строків декларування валютних цінностей, доходів і майна, що належать резиденту України та знаходяться за її межами, а також порушення законодавчо встановлених строків надходження валютної виручки згідно з експортним договором. Платник не погодився з установленими порушеннями та вказав на помилковість висновку контрольного органу, оскільки виручка на вказану суму не надійшла у зв'язку зі знищенням після розвантаження поставленого за кордон товару, через що сторони контракту не мають один до одного претензій щодо розрахунку за товар.

Зважаючи на правовий висновок Верховного Суду, в разі знищення імпортованого товару, що відбулося після його доставки на центральний склад нерезидента та розвантаження товару, право власності переходить до покупця-нерезидента. У такому разі всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту здійснення його постачання переходять до покупця-нерезидента. Перехід відповідних ризиків виключає можливість зменшення суми валютної виручки товарів.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 17 липня 2020 року у справі № 823/450/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458308>

8.6.3. Про звільнення від застосування пені за порушення вимог законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності під час повернення товару або його частини експортеру

Контрольний орган провів перевірку платника і виявив порушення порядку здійснення розрахунків в іноземній валюті, зокрема порушення строку розрахунку у сфері зовнішньоекономічної діяльності, за що були застосовані штрафні санкції. Платник не погодився з цими висновками, наводячи аргументи про попередні домовленості з контрагентом-нерезидентом щодо ціни товару, які стосувалися зниження заявленої вартості товарів у вантажно-митній декларації порівняно з вартістю, вказаною в інвойсі на оплату. Такі домовленості дозволяли сторонам встановлювати реальну вартість товарів для митного оформлення та оподаткування, що відповідало умовам їхньої домовленості. Кожен акт уцінки було підписано обома сторонами контракту та виконував функцію додаткової угоди до основного контракту.

Верховний Суд зауважив, що сума валютної виручки або вартість товарів може бути зменшена у двох випадках: 1) якщо форс-мажорні обставини призвели до зміни ціни товарів, що вплинули на їхні кількісні та/або якісні характеристики, і ця зміна підтверджена відповідними органами; 2) якщо під час виконання договору товари були втрачені у зв'язку зі знищенням, конфіскацією, зіпсуванням, крадіжкою або іншими подіями і власник товару був резидентом. Обидва випадки пов'язані з документальним підтвердженням Торгово-промисловою

палатою України або уповноваженим органам країни розташування сторони договору. У разі підтвердження невідповідності кількісних та/або якісних характеристик товару умовам договору, не застосовується відповідальність, визначена статтею 4 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 20 серпня 2020 року у справі № 825/2086/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91103960>

8.6.4. Про застосування санкцій до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та дискреційні повноваження Мінекономрозвитку за наслідками розгляду подання уповноваженого органу

Платник звернувся до суду з позовом про скасування наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України в частині застосування спеціальної санкції у вигляді індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності. Позовні вимоги були обґрунтовані тим, що особа вживала заходи для недопущення господарського правопорушення, які були спрямовані на повернення виручки в іноземній валюті, тому наведене виключає наявність вини, а отже, склад правопорушення. Суть спору полягала в установленні підстав для звільнення від сплати штрафних санкцій, кваліфікації в діях суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності порушень, оцінці дискреційних повноважень Мінекономрозвитку за наслідками розгляду відповідного подання уповноваженого органу.

Верховний Суд зазначив, що застосування спеціальних санкцій, закріплених у статті 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», має на меті припинення та недопущення повторення відповідним суб'єктом господарювання порушення у сфері зовнішньоекономічних відносин. Статтею 1 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» закріплено присічні строки розрахунків під час експорту товарів / послуг. Недотримання цих строків утворює склад правопорушення, що є підставою для застосування відповідальності до суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Лише факт звернення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності до відповідного суду з позовом про стягнення заборгованості є підставою для звільнення саме від сплати пені (повністю або на відповідний строк). У разі неповернення виручки після спливу граничного строку, встановленого Законом України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», санкції, визначені статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», можуть бути застосовані Мінекономрозвитку за наявності позитивного рішення суду, Міжнародного комерційного арбітражного суду чи

Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України. Незастосування таких санкцій можливе в разі усунення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності відповідних допущених порушень або надання доказів неможливості виконання рішення суду чи арбітражу.

Мінекономрозвитку має альтернативні повноваження щодо ухвалення владного управлінського рішення під час застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України спеціальних санкцій у випадках порушення вимог Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» або пов'язаних з ним законів України; у разі проведення дій, які можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки. Остаточний висновок про доцільність застосування спеціальних санкцій приймається саме Мінекономрозвитку на підставі наданого уповноваженим органом подання та долучених до нього документів, а також матеріалів у розпорядженні Міністерства. Спеціальна санкція у вигляді індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності не може бути застосована, якщо на момент ухвалення рішення про її застосування усунуто порушення законодавства України, оскільки відсутня безпосередня мета застосування такої санкції. Існують обставини, згідно з якими Мінекономрозвитку може відхилити подання, яке надійшло від уповноважених органів, про застосування санкцій, визначених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Детальніше з текстом постанови КАС ВС у складі суддів об'єднаної палати від 10 березня 2021 року у справі № 826/12552/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95509155>

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду щодо митної справи. Рішення, внесені до ЄДРСР, за період із 2018 року по квітень 2024 року / Упоряд.: управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду; управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду / Відпов. за вип.: секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів канд. юрид. наук Р. Ф. Ханова; науковий консультант відділу забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду канд. юрид. наук А. А. Барікова. Київ, 2024. Вип. 2. – 81 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 [@supremecourt_ua](https://t.me/supremecourt_ua)

 so.supreme.court.gov.ua